

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA YABANCI DİL
ÖĞRETİMİNDE YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Fatma ÜLKER
ORCID: 0000-0001-9020-7993

Danışman
Prof. Dr. Ahmet SABAN
ORCID: 0000-0003-0853-1853

Konya – 2022

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yabancı dil derslerinde yaşadıkları sorunları tespit etmeye çalıştım. Bu sorunların nasıl çözülebileceğine dair çözüm önerilerini de yine öğretmenlerden derleyerek; ülkemizin eğitim kalitesinin yükseltilmesi için, yaşatılmasının çok önemli olduğunu düşündüğüm birleştirilmiş sınıflar uygulamasındaki eğitim kalitesinin artırılmasına katkı sağlamaya çalıştım. Çalışmamın birleştirilmiş sınıf okutan meslektaşlarıma yardımcı olacağına dair umutluyum.

Bu çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde benden desteğini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Ahmet SABAN'a, değerli jüri üyelerim Prof. Dr. İsa KORKMAZ ile Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN'e, yüksek lisans eğitimim süresince kendilerinden çok şey öğrendiğim kıymetli hocalarım Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ ile Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN'a, araştırmama katılarak bana zamanlarını ayıran değerli meslektaşlarıma, çalışmamın başından itibaren kıymetli desteğiyle her zaman yanımda duran eşim Halil ÜLKER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatma ÜLKER

Ağustos, 2022

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
TABLolar VE KISALTMALAR.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Birleştirilmiş Sınıf Kavramı	5
2.2. Birleştirilmiş Sınıfları Ortaya Çıkaran Nedenler.....	6
2.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim.....	7
2.4. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Avantajları.....	9
2.5. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Dezavantajları	10
2.6. Yabancı Dil Öğretimi	11
2.7. Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi	11
2.8. Türkiye’de İlkokullarda Yabancı Dil Öğretimi	12
2.9. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretimi	13
2.10. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminde Yaşanan Sorunlar	14
2.11. İlgili Araştırmalar	16
3. YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Katılımcılar.....	24
3.3. Verilerin Toplanması.....	25
3.4. Verilerin Analizi.....	26
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	28
4.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Dersinin İşleniş Şekilleri	28
4.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Avantajları	31
4.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Dezavantajları	33
4.4. Yabancı Dil Öğretimini Sınıf Öğretmenlerinin Yürütmesine İlişkin Görüşler	36
4.5. Öğrencilere İlişkin Sorunlar	39
4.6. Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Sorunlar	41

4.7. Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Sorunlar.....	42
4.8. Öğretim Programına İlişkin Sorunlar	44
4.9. Okulun Fiziksel Şartlarına İlişkin Sorunlar.....	47
4.10. Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri.....	50
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	57
5.1. Tartışma ve Sonuç	57
5.2. Öneriler.....	61
KAYNAKLAR.....	63
EKLER.....	72
EK A: Yapılandırılmış Görüşme Formu	72

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sınıf Öğretmenlerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşleri başlıklı tez çalışmamın toplam **81** sayfalık kısmına ilişkin, 31/08/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%11** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dâhil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

31/08/2022

Fatma ÜLKER

Prof. Dr. Ahmet SABAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

31/08/2022

Fatma ÜLKER

TABLÖLAR

Tablo 2.1. Birleştirilmiş Sınıfları Oluşturma Biçimleri.....	7
Tablo 3.1. Katılımcılar Hakkındaki Kişisel Bilgiler.....	24
Tablo 3.2. Katılımcıların Kendilerini Yeterli Görme Durumları.....	25
Tablo 4.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Dersinin İşlenişi.....	28
Tablo 4.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Avantajları.....	31
Tablo 4.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Dezavantajları	33
Tablo 4.4. Yabancı Dil Öğretimini Sınıf Öğretmenlerinin Yürütmesine İlişkin Görüşler.....	36
Tablo 4.5. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminde Öğrencilere İlişkin Sorunlar.....	39
Tablo 4.6. Öğrenme Öğretme Sürecine İlişkin Sorunlar.....	41
Tablo 4.7. Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Sorunlar	42
Tablo 4.8. Öğretim Programına İlişkin Sorunlar	44
Tablo 4.9. Fiziksel Şartlara İlişkin Sorun Yaşama Durumu	47
Tablo 4.10. Fiziksel Şartlara İlişkin Yaşanan Sorunlar	47
Tablo 4.11. Çözüm Önerileri	50

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Fatma ÜLKER

Bu araştırmanın temel amacı, birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimi kendisi yürüten sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde karşılaştığı sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini öğretmen görüşlerine göre incelemektir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında, Konya ilinde görev yapmakta olan 26 gönüllü birleştirilmiş sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, 10 açık-uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış bir görüşme formu aracılığıyla elde edilmiş ve betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerine göre, birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Derslerde, öğretmen, öğrenci, ölçme ve değerlendirme, öğretim programı ve okulun fiziksel şartlarına ilişkin sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Bu sorunların çözümü için katılımcı öğretmenler tarafından öğretmenin tüm sınıfla ortak işleyebileceği bir öğretim programının oluşturulması, sınıf öğretmenlerine yabancı dil öğretimi konusunda eğitim verilmesi, birleştirilmiş sınıflardaki fiziksel şartların iyileştirilmesi, yabancı dil ders saatlerinin artırılması, ders kitaplarının basitleştirilerek birleştirilmiş sınıflar için uygun hale getirilmesi, okul-aile işbirliğinin artırılması ile ilgili öneriler getirilmiştir. Bu sorunların ve çözüm yollarının tespitiyle birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin daha verimli ve etkili hale getirilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş Sınıf, Yabancı Dil Öğretimi, Sınıf Öğretmenleri, Sorunlar

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

PRIMARY SCHOOL TEACHERS' VIEWS ON FOREIGN LANGUAGE TEACHING PROBLEMS IN MULTIGRADE CLASSROOMS

Fatma ÜLKER

The main purpose of this research is to examine the problems faced by primary school teachers who teach foreign languages in multigrade classrooms and the solutions to these problems according to the opinions of the teachers. The case study design, which is one of the qualitative research designs, was used in the research. The study group of the research consisted of 26 voluntary multigrade classroom teachers working in the province of Konya in the 2021-2022 academic year. The data of the research were obtained through a structured interview form consisting of 10 open-ended questions and analyzed using descriptive analysis technique. According to the primary school teachers, there are advantages and disadvantages of foreign language teaching in multigrade classes. It has been determined that there are problems related to teachers, students, measurement and evaluation, curriculum and physical conditions of the school. Creating a curriculum that the teacher can work in common with the whole class, training classroom teachers on foreign language teaching, improving physical conditions in multigrade classes, increasing foreign language course hours, simplifying textbooks to make them suitable for combined classes, and increasing school-family cooperation have been suggested by the participating teachers to solve these problems. With the identification of these problems and solutions, it is aimed to make foreign language teaching more efficient and effective in multigrade classrooms.

Keywords: Multigrade Classroom, Foreign Language Teaching, Classroom Teachers, Problems

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı ve araştırmanın önemi hakkında bilgi verilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Türkiye’de ilkokullarda, yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinde bir takım sorunlar yaşanmaktadır (Saribaş ve Babadağ, 2015). Eğitim öğretim faaliyetlerinde yaşanan sorunlar yabancı dil öğretimini de önemli ölçüde etkilemektedir (Karip, 2007). İmkânların kısıtlı oluşu ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin önceliklerinin farklı olması, yabancı dil öğretiminin oldukça önemszenmesine rağmen, yabancı dil öğretiminin ikinci plâna düşmesine sebep olmaktadır (Ünal, Taşkaya ve Özdemir, 2016).

Birleştirilmiş sınıflarda eğitim, ülkemizin göz ardı edilemez gerçeklerinden biridir. Birleştirilmiş sınıflı okullara daha çok şehir merkezinden uzak, kırsal yerleşim yerlerinde rastlanmaktadır. Bu bölgelerdeki yerleşim devam ettiği sürece birleştirilmiş sınıflarda öğretimin de devam edeceği söylenebilir (Abay, 2007). 2016-2017 öğretim yılında Türkiye genelinde; 98732 öğrenci iki sınıf bir arada, 6627 öğrenci üç sınıf bir arada, 31165 öğrenci dört sınıf bir arada olacak şekilde öğrenim görmüştür. Bu sayısal verilere bakıldığında birleştirilmiş sınıflı okulların binlerce çocuğun eğitime ulaşma imkânı sağlaması açısından büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir (TBMM, 2017).

Türkiye’de kırsal kesimlerdeki ilkokullarda yabancı dil eğitim seviyesi henüz istenilen seviyeye gelememiştir. Araştırmacılar bu durumu İngilizce öğretmen sayısının eksik oluşuna, öğrencilerin diğer derslere öncelik vermesine ve öğrencilerin yabancı dile karşı ilgisizliğine bağlamaktadır (Demirel, 1999; Demirpolat, 2015; Suna ve Durmuşçelebi, 2013). Birleştirilmiş sınıflarda yürütülen yabancı dil faaliyetlerinden de istenilen verim alınamamaktadır (Ünal vd., 2016). Yabancı dil edinimine bu kadar önem verilmesine rağmen dil bilen birey sayısının azlığı, uzmanlara yabancı dil öğretimi konusunda bir takım eksikliklerin olduğunu düşündürmektedir (Toker, 2018).

Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimi konusundaki araştırmalarda bir takım yetersizlikler göze çarpmaktadır. Örneğin, Güler ve Aygün (2019) Türkiye’de birleştirilmiş sınıflarla ilgili erişime açık olan 29 tezin yöntem ve sonuçlarını analiz etmişlerdir. Bu araştırma

ile birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimini ele alan bir tez olmadığı görülmüştür. Zengin ve Ulaş (2020) sınıf öğretmenlerinin yabancı dil derslerinde yaşadıkları sorunları inceledikleri çalışmalarına birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenleri dâhil etmemişlerdir. Bu araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde kendilerini yetersiz gördükleri belirtilmiştir. İlkokullarda yabancı dil öğretimine dair sınıf öğretmenlerinin görüşlerini derlediği ve birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin dahil edilmediği çalışmada Gönül (2020), ilkokullarda yabancı dil derslerini branş öğretmenlerinin yürütmesinin öğrenciler açısından daha iyi olacağı sonucuna ulaşmıştır. Ünal vd. (2016) sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde sınıf öğretmenlerinin kullandıkları yöntemleri inceledikleri çalışmada sekiz alt probleme cevap aramışlardır ve bu alt problemlerden birisi yaşanan sorunların tespitine yöneliktir. Araştırmada tespit edilen sorunlar sınıf öğretmenlerinin yabancı dil bilgisinin yetersiz oluşu, hedef dilin farklı bir dilbilgisi yapısına sahip oluşu, öğrencilerin yabancı dile karşı isteksiz oluşu ve ders kitaplarının birleştirilmiş sınıflara uygun olmayışı şeklinde sıralanmış ve bu sorunların çözümüne yönelik herhangi bir öneride bulunulmamıştır. Toker (2018) ilkokullarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunları öğretmen görüşlerine göre incelediği çalışmada İngilizce ve sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapmıştır. Birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilen çalışmada birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin kazanımlara ulaşmakta zorluk çektikleri, öğretmenlerin yabancı dil ders saatlerinde Türkçe, matematik gibi dersleri işledikleri ve öğretmenlerin hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Doğan, Çapan ve Cigerci (2020) birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan ikilemleri inceledikleri araştırmalarında yedi alt probleme ilişkin veri toplamışlardır. Bu alt problemlerden biri olarak yabancı dil öğretiminde yaşanan problemleri tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğretim programının yetiştirilmesinin mümkün görünmediği, materyal ve tecrübe eksikliklerinin yabancı dil öğretimini sekteye uğrattığı öğretmen görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Alanyazın incelendiğinde birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde ders işlenen ve ödevlendirilen saatleri nasıl gerçekleştirdikleri, yabancı dil öğretim programının her ne kadar sarmal programlama yaklaşımına uygun hazırlandığı belirtilse de bu programın birleştirilmiş sınıflarda ne dereceye kadar uygulanabilir olduğu konusunda yeterli sayıda araştırma yapılmadığı görülmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda görevli sınıf öğretmenlerinin İngilizce derslerinde karşılaştıkları sorunların incelendiği araştırmalar genellikle başka konuda yapılmış daha geniş kapsamlı bir araştırmanın küçük bir kısmını oluşturmaktadır.

Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunların öğretmen görüşlerine göre tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışma ile alanyazındaki eksiklik kapatılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde öğretmenin, öğrencinin, öğretim programının ve fiziksel şartların etkileri irdelenmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin gelişimine katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde karşılaştıkları sorunları, bu sorunların kaynaklarının tespitini ve çözüm yollarını öğretmen görüşlerine dayanarak belirlemeyi amaçlamaktadır. “Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde karşılaştıkları problemler nelerdir?” şeklinde belirlenen araştırmanın problem cümlesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda, araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Birleştirilmiş sınıflı okullarda sınıf öğretmenleri yabancı dil derslerini nasıl işlemektedirler?
2. Birleştirilmiş sınıflı okullarda yabancı dil öğretiminin avantajları ve dezavantajları nelerdir?
3. Birleştirilmiş sınıflı okullarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlar nelerdir?
4. Birleştirilmiş sınıflı okullarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara öğretmenlerin çözüm önerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil bilmek günümüz dünyasında sadece eğitim hayatında değil, iş hayatında ve sosyal hayatta donanımlı bir birey olmak için gerekli ölçütlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde de yabancı dil bilmenin gerekliliğinin farkında olan uzmanlar yabancı dil öğretim programını ilkökul ikinci sınıftan başlatarak yükseköğretime kadar öğrencilere sunmuşlardır. Erken yaşta verilmeye başlanan yabancı dil eğitime rağmen ülkemizde yabancı dil öğretimi halen büyük bir sorun olmaya devam etmektedir. Yabancı dil öğretimine verilen bu büyük öneme rağmen istenen seviyeye gelinememesi eğitim uzmanlarına yabancı dil öğretimi konusunda bazı yetersizliklerin olduğunu düşündürmektedir. Bu yetersizliklerin giderilmesi için ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye’deki çeşitli kurumlar, Türkiye’nin bir

an önce gelişmiş dünya ülkeleri arasında yer alabilmesi için, bu ülkelerdeki başarılı uygulamaları dikkate alarak benzer yenilikleri kendi bünyelerinde gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu kurumların en önemlisi Milli Eğitim Bakanlığıdır [MEB]. Türk Milli Eğitimi'nin amaç ve hedeflerine uygun olabilecek nitelikteki uygulamalar benimsenerek, gençlerin gelişmiş batı ülkelerindeki insanların sahip oldukları imkân ve niteliklere uygun yetişmelerine çalışılmaktadır (MEB, 1996).

Türkiye'deki eğitim-öğretim faaliyetlerinde yabancı dil öğretimine oldukça önem verilmektedir. Bu duruma rağmen; yabancı dil eğitimi gören insanların birçoğunun, yabancı dil öğrenme ve bunu etkili bir biçimde kullanma söz konusu olduğunda oldukça yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu çalışma ile yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara neden olan etmenlere ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Türkiye'de sosyoekonomik ve coğrafi koşullar, pratikte birleştirilmiş sınıfların varlığını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin tüm bölgelerinde birleştirilmiş sınıflar uygulamasının yapıldığı okullar bulunmaktadır. Bu okullarda İngilizce öğretmeni kadrosu bulunmadığı için yabancı dil dersleri sınıf öğretmenlerince yürütülmektedir. Bu da diğer öğrenciler ile eğitimde fırsat eşitliği açısından olumsuz bir durum oluşturmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin yabancı dil derslerini yürütebilme açısından değerlendirildiğinde hedef dilde alan bilgisi açısından dezavantajlı olduğu gerçeğinin yanı sıra özellikle erken yaşta yabancı dil öğretiminde pek çok avantajlı özelliğe de sahiptir. Bu yaş grubu öğrencilerinin öğrenme psikolojileri üzerine deneyimlere ve uzmanlığa sahiptirler. Öğrenme faaliyetlerini diğer konularla birleştirme ve günlük yaşantının bir parçası haline getirebilme fırsatına sahiptirler (Driscoll, Jones, Martin, Graham, Dismore ve Sykes, 2004).

Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunların ortaya çıkarılması, birleştirilmiş sınıfın temel eğitimdeki yeri ve önemi düşünüldüğünde, uygulamaya katkı getireceği düşünülerek araştırmaya temel oluşturmuştur. Bu araştırmanın birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunları ortaya koyarak, birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil dersini yürüten öğretmenlere yararlı olması beklenmektedir.

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde birleştirilmiş sınıf kavramı, birleştirilmiş sınıfları ortaya çıkaran nedenler, birleştirilmiş sınıflarda öğretim, birleştirilmiş sınıflı öğretimin avantaj ve dezavantajları, yabancı dil öğretimi ve birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlar ile ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Birleştirilmiş Sınıf Kavramı

“Eğitim hakkı bireyin sahip olduğu temel haklardan biridir. Nitekim İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nde (Madde 26) ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda (Madde 42) temel haklar arasında sayılmıştır” (Güler ve Aygün, 2019, s. 6).

Türk eğitim sistemi temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğrenim kademelerini içermektedir. “Türk eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olan ve eğitim sisteminin temel basamağını oluşturan temel eğitim, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. Toplumun büyük kesimine ulaşması ve okullaşmanın diğer öğretim basamaklarından fazla olması, temel eğitimin önemini artırmaktadır” (Kılıç ve Abay, 2009, s. 624). Türkiye’de temel eğitim zorunludur ve vatandaşlar, şartlar ne olursa olsun, bu eğitimden eşit bir şekilde faydalanma hakkına sahiptir.

“2005 yılında programda değişiklikler yapılmış ve 4+4+4 şeklinde kademelere ayrılmış, 12 yıllık zorunlu eğitim sistemine 2012 yılında geçilmiştir” (Sarıbaş ve Babadağ, 2015, s. 21). On iki yıllık zorunlu eğitimin temel eğitim bölümünde yer alan ve ilkokul olarak adlandırılan birinci kademedeki bireylere toplumun beklentileri doğrultusunda hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve değerler kazandırılmaya çalışılır. Böylece sonraki eğitim kademeleri için temel atılmış olmaktadır (Palavan, 2007).

Türkiye’nin sosyoekonomik, kültürel ve coğrafi özellikleri dikkate alınarak ilköğretim okullarının yaygınlaştırılmasında ve temel eğitimde hedeflerine ulaşılmasında farklı uygulamalar izlenmektedir. Bu uygulamalar; tam zamanlı ya da iki zamanlı öğretim yapan okullar, taşınmalı, yatılı, pansiyonlu okullar ve birleştirilmiş sınıflı okullardır (MEB, 2003).

Birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup oluşturmak suretiyle, bir öğretmen tarafından eğitim öğretim yapılmasına “Birleştirilmiş Sınıf Öğretimi” denir (Gülcan, Türkeli, Parabakan,

Şölen ve Albayrak, 2003). Birleştirilmiş sınıf kavramı Çınar (2004, s. 31) tarafından “Öğretmen ve derslik sayısının yetersizliği, öğrenci azlığı gibi nedenlerden ötürü özellikle köy ve kasaba ilkokullarında farklı seviyedeki öğrencilerin bir sınıfta toplanarak eğitim öğretim çalışmalarının sürdürüldüğü sınıftır.” şeklinde ifade edilmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda, iki ya da daha çok sınıfın bir grup oluşturularak bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışması biçiminde yapılacak bir öğretime; birleştirilmiş sınıflarda öğretim denir (Binbaşoğlu, 1999). Başka bir deyişle; bir okulda, bir grup oluşturmak amacıyla birden fazla sınıfın birleştirilmesine birleştirilmiş sınıf denilmektedir (Gültekin, 2012).

2.2. Birleştirilmiş Sınıfları Ortaya Çıkaran Nedenler

Birleştirilmiş sınıfların uygulanma sebepleri öğrenci veya öğretmen azlığı ya da okul yetersizliğidir. Birleştirilmiş sınıflı öğretime ihtiyaç duyulmasının sebebi geçmişte öğretmen ve derslik yetersizliği olarak ortaya çıkarken günümüzde sanayileşme ve köyden kente göç etkisi ile öğrenci sayısının azlığıdır (Dursun, 2006). Birleştirilmiş sınıf uygulaması köy, kasaba, nüfusu az olan ilçeler ve kenar mahallelerde görülmektedir.

Birleştirilmiş sınıflarda eğitim ülkemizin göz ardı edilemez gerçeklerinden biridir. Birleştirilmiş sınıflara kırsal yerleşim bölgelerinde rastlanmaktadır. Kırsal bölgelerdeki yaşam devam ettiği sürece birleştirilmiş sınıflarda öğretimin de devam edeceği söylenebilir (Abay, 2007). Birleştirilmiş sınıflar, ülkemiz temel eğitim sisteminde büyük önem taşımaktadır. 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla iki sınıf bir arada okutan öğretmen sayısı 4423, üç sınıfı bir arada okutan öğretmen sayısı 449, dört sınıfı bir arada okutan öğretmen sayısı ise 1731’dir (TBMM, 2017).

14 Mayıs 2022 tarihli (ve 31835 sayılı) Resmi Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile okul açılabilmesi için en az 10 öğrencinin bulunması şartı değiştirilerek “Nüfusu az ve dağınık olan köy ve benzeri yerleşim yerlerinde öğrenci sayısına bakılmaksızın valilikçe uygun görülmesi durumunda Bakanlık onayı ile ilkokul açılır.” denilmiştir (Resmi Gazete, 2022). Şu an kapalı olan okulların açılması ile birleştirilmiş sınıf okutan öğretmen sayısının artacağı öngörülebilir.

2.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim

Birleştirilmiş sınıflarda, aynı ders saati içinde, bir grup öğretmenle ders işlerken, diğer grupta öğrenme devam etmektedir. Öğretmen ödevlendirme yaparak diğer gruptaki öğrencilerin kendi başlarına çalışmalarını ve öğrenmelerini desteklemek durumundadır. Sınıfta öğretmen ayrı bir konu anlatırken diğer gruptaki öğrenciler farklı bir konu çalışmaktadır (Palavan, 2012). Öğrenciler birleştirilmiş sınıflarda işlenen derslerde zamanın büyük bir bölümünü kendi kendilerine yaptıkları çalışmalarla geçirdiği için öğretmenli ders saatleri büyük önem taşımaktadır. Öğretmenli ders saatlerinin en verimli şekilde kullanılabilmesi için detaylıca planlanmalıdır. Birleştirilmiş sınıflarda iki, üç ya da dört sınıf bir arada bir öğretmen tarafından yetiştirilmektedir. Sınıf sayısı arttıkça öğretmenin sorumlu olduğu öğretim programı sayısı da artmaktadır. Tablo 2.1, birleştirilmiş sınıfları oluşturma biçimlerini göstermektedir (MEB, 2015).

Tablo 2.1. Birleştirilmiş Sınıfları Oluşturma Biçimleri

Öğretmen Sayısı	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
1 Öğretmen			(1+2+3+4)	
2 Öğretmen		(1+2)		(3+4)
3 Öğretmen	(1)		(2+3)	(4)

Tablo 2.1’de birleştirilmiş sınıflar için öğretmen sayısına göre tavsiye edilen birleştirme şekilleri gösterilmiştir. Bunların dışında öğrenci sayıları ve fiziksel şartlar göz önünde bulundurularak farklı birleştirme şekillerine gidilebilir. Örneğin iki öğretmenli bir okulda birinci sınıf bağımsız olarak kalırken ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflar birleştirebilir ya da dördüncü sınıf bağımsız bırakılarak diğer üç sınıf birleştirilebilir. Üç öğretmenli bir okulda ise üç ve dördüncü sınıflar bağımsız bırakılabilir ya da bir ve ikinci sınıflar da bağımsız olarak bırakılabilir (MEB, 2015). Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenler, eğitim-öğretim etkinliklerini yerine getirirken, bağımsız sınıflarda görev yapan meslektaşlarına göre daha fazla çaba harcamaktadırlar (Dursun, 2006).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenli dersler. Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenli saatler öğretmenin öğrencilerle aktif bir şekilde ders işlediği saatlerdir. Öğretmenli derslerde öğretmen öğrencilere rehberlik eder, kazanılacak bilgi, tutum ve becerileri öğrencilerle buluşturacak etkinlikleri yürütür. Öğretmenli dersler, öğrenciler için çok önemli zamanlardır. Derslerin çoğunluğu ödevli dersler olduğu için öğretmenin kazanımları edindirme düzeyi, yönlendirmeleri, yaptığı açıklamalar bu dersler için çok önem taşımaktadır. Öğretmenler bu derslerde öğrencilerin kendi başlarına öğrenemeyecekleri konulara öncelik vermelidir. Bu

derslerin verimli olabilmesi için tüm olasılıklar düşünölmeli, detaylı bir ders planı hazırlanmalıdır (Yılmaz, 2014).

Birleştirlmiş sınıflarda ödevli dersler. Ödevli dersler öğrencilerin, öğretmen diğer grupla ilgilenirken, kendi kendilerine öğrenme süreçlerini devam ettikleri derslerdir. Öğretmen, öğrencileri kazanımdan haberdar etmeli, kazanımları edinirken nelere dikkat etmeleri gerektiğini, kullanacakları yöntem veya teknikleri sözlü olarak açık ve net bir şekilde öğrencilere bildirmelidir. Her ödevli ders sonunda bir değerlendirme yapılmalıdır. Bu derslerin verimli olabilmesi için öğrencilerin çalışma teknikleri konusunda farkındalıklara sahip olmaları ve öğrendiklerini iyi bir şekilde uygulamaları gereklidir (Erdem, 2004).

Birleştirlmiş sınıflarda, öğretmensiz geçen dersler öğretmenli derslerden daha fazla olduğu için, bu sınıflarda başarı, öğrencilerin öğretmenin rehberliği olmadan yaptıkları çalışmaların verimliliğine bağlıdır. Sınıfta yapılan kendi kendine çalışmanın gelişigüzel olmaması için öğrencilerin hangi etkinliklerde bulunacakları önceden belirlenerek, öğrenciler bilgilendirilir (Abay, 2006). Birleştirlmiş sınıf okutan öğretmenler, öğrencilerine öncelikle kendi kendine çalışma için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmalı ve ödevli dersler için hazırlık yaparken öğrencilerin bireysel özelliklerini ve seviyelerini dikkate almalıdırlar (Öztürk, 2005).

Öğretmenler ödevli saatlerde programdaki kazanımlara yönelik etkinlikler yaptırmaktadır. Bazı durumlarda öğretmen bu saatlerde aşağıdaki çalışmaları da yaptıırabilir (Köksal, 2005):

- Önceki öğrenmeleri ölçme
- Bir sonraki derse hazırlık
- Önceki dersleri tekrar etme
- Okuma ve yazma çalışmaları
- Bayram ve törenlere hazırlık
- Sınıf ve okulla ilgili işleri yapmak

Erdem'e (2004) göre, öğretmensiz derslerde aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- Öğrencinin yapacağı çalışmalar önceden çok iyi planlanmalıdır.
- Öğrencilerin kendi başlarına çalışma alışkanlığı kazanacağı zaman dilimleri olarak görölmelidir.

- Öğretmen öğrencilere neyi nasıl yapacakları konusunda peşinen ayrıntılı bir açıklama yapmalıdır.
- Öğrencilere yeni öğrenmelere hazırlanma fırsatı olarak sunulmalıdır.
- Yapılan çalışmalara dair ölçme değerlendirme yapılmalıdır.

2.4. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Avantajları

Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile birden çok sınıfa bir öğretmen görevlendirilerek, öğretmen kaynağı etkili biçimde kullanılmakta ve ülke düzeyinde öğretmen ihtiyacını karşılama kolaylaşmakta böylece ülke ekonomisi açısından büyük bir avantaj sağlanmaktadır. Eğer birleştirilmiş sınıf uygulaması olmasaydı, zorunlu olarak 10 ya da 20 öğrencinin bulunduğu bir yerleşim birimine en az beş öğretmen atanacak, beş derslikli okul inşa edilmesi gerekecekti (Abay, 2006).

Bağımsız çalışma, akran eğitimi, grup çalışması gibi çalışmalar eğitim biliminin idealleştirdiği uygulamalardır. Bu uygulamalar, birleştirilmiş sınıflarda öğretmensiz saatlerin en verimli şekilde kullanılabileceği uygulamalardır. Ödevli saatlerde, öğrencinin tek başına ya da kümeler halinde öğretmenden bağımsız çalışması gerekmektedir. Müstakil sınıflarda okuma yazmada ya da herhangi bir derste geri kalmış olan bir öğrenciyi diğer arkadaşlarının düzeyine getirmek oldukça güçtür. Birleştirilmiş sınıflarda ise bağımsız sınıflara oranla kolaydır. Farklı seviyelerdeki öğrenciler aynı sınıfta sürekli birlikte çalışırlar. Bu derslerde öğretmen sınıf farkı gözetmeksizin seviye grupları oluşturarak aynı seviyedeki öğrencilere aynı etkinlikleri kolaylıkla yaptırabilir. Aynı şekilde akranlarından daha ileri düzeyde olan öğrenciler de bir üst sınıfın çalışmalarına dâhil edilebilir.

Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin öğrenci gelişimi açısından bakıldığında diğer yararları şunlardır (Akbaşlı & Pilten, 2005; Erdem, 2004; Köklü, 2000; Köksal, 2005):

1. Öğrencilere yapacağı işi planlamayı ve işbirliği içinde çalışma becerisi kazandırır.
2. Öğrenci, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bir konuyu öğrenmek için isteyerek bir grupta yer alırsa daha verimli çalışır.
3. Öğrenci, yaşamı boyunca başvuracağı öğrenme yolları öğrenir.
4. Bir grubun üyesi olmak, sorumluluk almak, akranlarına yardım etmek bireyin kendine olan güvenini artırır.
5. Öğrencilerin yapıcı ve yaratıcı olmalarını sağlar.
6. Öğrenciler bireysel farklılıklarına göre becerilerini gösterir ve geliştirirler.

7. Öğrenciler, yaparak yaşayarak öğrenme yaşantıları kazandıklarından dolayı derslere daha çok ilgi gösterecektir.

2.5. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Dezavantajları

Birleştirilmiş sınıflı ilkokullar; programların uygulanması, idari yapı ve işleyiş gibi kendine has bazı özelliklere sahiptir. Bu özellikler bazı olumsuzlukların yaşanmasına neden olabilir. Bu olumsuzluklar şu şekilde sıralanabilir (Abay, 2006; Erdem, 2004; Köklü, 2000; Köksal, 2005):

- Öğretmenlerin eğitim öğretim etkinlikleri için harcadıkları hazırlık süresi artmaktadır.
- Birleştirilmiş sınıflı okullarda öğrenciler ödevli ve öğretmenli şekilde çalışan iki gruba ayrılırlar. Öğretmenler ödevli çalışacak gruba derse başlarken ödevlendirmek ve ders biterken değerlendirmek için süre harcamaktadırlar. Öğretmenli olan grupta 40 dakika olan derslerin bir kısmının ödevli gruba ayrılmasıyla azalan ders süresi bir dezavantaj olarak görülebilir. Deneyimsiz öğretmenler, öğretmenli grupla ders işlerken ödevli grupla ne yapacaklarını bilememektedirler ve teorik olarak bilseler de uygulamada sorunlar yaşarlar. Bu durumlar da öğretmenlerin mesleklerinin ilk yıllarında meslekten soğumalarına neden olacaktır.
- Öğretmenin görev alanı büyümekte ve sorumluluklarının sayısı artmaktadır. Özellikle dört sınıfı birlikte okutan öğretmen aynı zamanda müdür yetkili öğretmen olarak çalışmaktadır. Bu açıdan da bakıldığında bir öğretmen, hem eğitim-öğretim işlerini yürütmekle sorumlu hem de okulun idari yönetiminden sorumludur.
- İlkokul programının tüm hedeflerine ulaşmak güçleşmektedir. Okullardaki koşullar ve zaman yetersizliği hedeflere ulaşmayı güçleştirmektedir.
- Tüm öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda öğretim hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Yeterli bilgiye sahip olmayan bu öğretmenler uygulamada sorun yaşamaktadırlar.
- Aktif çalışan bir rehberlik mekanizması olmadığından öğretmenlere yeterli rehberlik hizmeti sunulamayabilir. .
- Okullar yönetim konusunda tecrübesiz ve köy okulu şartlarından habersiz öğretmenler tarafından yönetildiğinden yönetimle alakalı sorunlar yaşanmaktadır.

2.6. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil öğretimi; bireylere toplumsal, akademik ve mesleki yönden gelişim süreçlerine katkıda bulunabilmek adına ana dilinden başka herhangi bir dilin öğretimi manasındadır (TDK, 2005).

Şevik (2008) yabancı dil öğrenme sürecinin uzun sürmesinden dolayı yabancı dil öğretiminin küçük yaşlarda başlanması gerektiğini belirtmiştir. Anadili dışında bir yabancı dil öğrenmenin çocuklarda dil dışı davranışları geliştirdiği ve çocuklar üzerinde birçok yönden olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. Erken yaşta başka bir dilin öğrenilmesi çocuğun bilgi birikiminin yanı sıra kişilik özelliklerinin gelişimine de katkı sağlamaktadır (Ercan, 2019). Yabancı dil öğrenimi çocuklarda yalnızca hedef dilin gramer bilgisini edinmesiyle kalmayıp, bir dili kullanabilmek için gerekli olan dört temel beceriyi kazanmasını da sağlamaktadır (Ergüder, 2005).

Erken yaşta yabancı dil eğitiminin verilmesi birçok araştırmacı tarafından önemsenmektedir. Koydemir (2001) erken yaşta yabancı dil öğretimi ile çocukların yabancı dildeki kelimeleri sesletimi ileriki yaşlarda daha iyi yapabileceğini belirtmiştir. Sınar (1996) erken yaşta başlanmayan dil öğretiminin tam olarak kavranmasının ve içselleştirilmesinin zor olacağını savunmaktadır. Üstündağ (2014) erken yaşta başlayan yabancı dil öğretiminin başarıyı ve farkındalığı artırdığını ortaya koymuştur.

2.7. Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi

Tarihi süreç içerisinde Türkiye’nin yabancı dil politikasında çeşitli yöntem ve uygulamalar görülmektedir. Türkiye’de Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinin farklılığından kaynaklı, yabancı dil öğretiminin tarihsel süreçte ikiye ayrıldığı görülmektedir (Ercan, 2019). I. Murat döneminde Enderun Okulu kuruluncaya kadar geçen dönemde Osmanlı Devleti’nde gerek Sıbyan Okullarında gerekse medreselerde anadil olan Türkçe okutulmuyor, sadece Arapça öğretiliyordu. Arapçanın yabancı dil olarak öğretilme sebebi hem dini açıdan hem de Arapça yazılan eserlerin anlaşılabilmesi açısından gerekli görülmüştü. Enderun’un kurulmasıyla birlikte Farsça yabancı dil olarak öğretilmeye başlanmıştı (Boyacıoğlu, 2015; Demirel, 1999). 18. ve 19. yüzyıllardan itibaren Avrupa ile artan ilişkilerin bir sonucu olarak Fransızca yabancı dil olarak okullarda öğretilmeye başlanmıştır (Kara, 2003).

3 Mart 1924 tarihli Tevhit-i Tedrisat Kanunu ile medreseler kapatılarak yerine bugünkü okullar açılmıştır (ATASE, 1980). Bu kanunla birlikte Arapça ve Farsça öğretiminin yerine Fransızca, Almanca, İngilizce gibi bazı batı dilleri öğretilmeye başlanmıştır. Arapça sadece İmam Hatip okullarında meslek dersleri grubunda öğretilmeye devam etmiştir. 1956 yılına kadar bir kısım dersleri yabancı dilde öğreten tek lise Galatasaray Lisesi'dir. 1956 yılından itibaren kolej adıyla yeni eğitim kurumları (Anadolu Liseleri) açılmıştır. 1987 yılına gelindiğinde bu okulların sayısı 103'e ulaşmıştır (Demirel, 1999).

2.8. Türkiye'de İlkokullarda Yabancı Dil Öğretimi

Erken çocukluk dönemi gelişim ve öğrenme açısından kritik bir önem göstermektedir (Winkel, Zhou, Li, Mei, Peart ve Booth, 2016). Çocukluk döneminin ilk birkaç yılında çocuklar dilsel ve bilişsel yeteneklerini büyük bir hızla geliştirirler. Bu dönemde çocuklar ikinci bir dili öğrenme açısından oldukça kavrayışlıdır. Çocuklar ne kadar erken yaşta yabancı dil öğrenmeye başlarsa telaffuzları da o yabancı dilin anadil konuşuruna o kadar benzer olmaktadır (Lightbown ve Spada, 2006). Türkiye'de bu gerçeğin farkında olan öğretim programı hazırlamaktan sorumlu uzmanlar da yabancı dil derslerini zamanla daha küçük yaş gruplarının eğitim programlarına almışlardır.

Türkiye'de 18 Temmuz 1997 tarih ve 4036 sayılı Kanunla sekiz yıllık eğitim reformunun yürürlüğe girmesi ile birlikte zorunlu öğrenim süresi beş yıldan sekiz yıla çıkmıştır (Gülcan vd., 2003). İlkokullar ilköğretim okuluna dönüştürülerek birden beşe kadar olan sınıflar ilköğretim birinci kademe, altıncı sınıftan sekizinci sınıfa kadar olan sınıflar ilköğretim ikinci kademe adını almıştır. 1997 yılında gerçekleştirilen sekiz yıllık temel eğitim reformu ile birlikte Türkiye'de yabancı dil eğitiminde de büyük reformlar yapılmıştır. Yabancı dil eğitimi dördüncü sınıftan itibaren başlatılmış, altıncı sınıftan itibaren de öğretim programına seçmeli ikinci yabancı dil seçeneğinin eklenmesi sağlamıştır (Haznedar, 2010). Bu eğitim reformu ile yabancı dil dersleri ilk defa ilkokulların eğitim programına girmiştir. İlköğretim birinci kademede haftalık yabancı dil ders saatleri dördüncü ve beşinci sınıflar için haftada iki saat olarak düzenlenmiştir (Gülcan vd., 2003).

2006 yılında yayınlanan Dokuzuncu Kalkınma Planı ile "Bilgi toplumuna geçiş sürecinde ihtiyaç duyulan insan gücünün yetiştirilebilmesi için yabancı dil öğretimi etkinleştirilecek, bilgi ve iletişim teknolojilerinin derslerde kullanılmasını sağlayacak yöntemler geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır." hedefi belirlenmiştir (Strateji Bütçe

Başkanlığı [SBB], 2006, s. 86). Bu hedefi gerçekleştirmek amacıyla 11 Nisan 2012 tarihinde yayımlanan “İlköğretim Ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile eğitim konusunda büyük değişiklikler yapılmıştır. “İlköğretim; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile dört yıl süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşan bir Milli Eğitim ve Öğretim Kurumudur” şeklinde tanımlanarak ilkokullar dört yıla indirilmiştir (Resmi Gazete, 2012). 11 Nisan 2012 tarihli bu kararlar Türkiye’de eğitim sisteminde 4+4+4 sistemine geçilmesiyle beraber yabancı dil dersleri 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren ilkokul ikinci sınıftan itibaren verilmeye başlanmıştır. Haftalık yabancı dil dersi saati ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf için haftada iki saat olarak belirlenmiştir.

2.9. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretimi

Birleştirilmiş sınıflarda haftalık ders programı için Talim ve Terbiye Kurulu’nun önerdiği Birleştirilmiş Sınıf Haftalık Ders Programına göre Yabancı Dil dersleri (MEB, 2015):

1. Tek öğretmenli okullar için bakıldığında; iki, üç ve dördüncü sınıflar için ders saatinin aynı saate denk getirildiği ve bir ders saatinin ikinci sınıf öğrencileri ile ve bir ders saatinin üç ve dördüncü sınıf öğrencileri ile işlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Öğretmen bir grupta ders işlerken diğer grup ödevlendirmeli olarak çalışmaktadır ancak üçüncü ve dördüncü sınıfların kazanımları, öğrenilecek kelimeler ve ders kitaplarında yer alan etkinlikler birbirinden farklıdır.
2. İki öğretmenli okullar için bakıldığında üçüncü ve dördüncü sınıfın birleştirilmesi, birleştirilen sınıfların yabancı dil derslerinin aynı gün ve saate konarak; öğretmen bir grupta ders işlenirken diğer grubun ödevlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.
3. Üç öğretmenli okullar için bakıldığında ikinci ve üçüncü sınıfların birleştirilerek yabancı dil saatlerinin aynı ders saatine konularak, öğretmenin bir grupta ders işlerken diğer grubu ödevlendirmesi beklenmektedir.

Birleştirilmiş sınıflarda ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda yabancı dil dersi bağımsız sınıflarda olduğu gibi haftada ikişer saattir. Tek öğretmenli bir okulda öğretmen, toplam 6 saat olan yabancı dil dersini iki ders saatine sığdırmak zorundadır. İki ve üç öğretmenli okullarda görevli öğretmenlerden en az biri, bir sınıfın yabancı dil dersinin en az bir saatini ödevli olarak işlemek zorunda kalmaktadır.

2.10. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminde Yaşanan Sorunlar

Okullarda eğitim-öğretimi etkileyen unsurlara bakıldığında; öğretmen yeterlikleri, öğretim programı, ders saati sayısı, okulun olanakları, öğrencilerin nitelikleri, yabancı dilin yapısı, öğretim materyalleri, derslerin işleniş şekli ve öğrenilen kazanımların takibinin yapılması şeklinde sıralanabilir (Aksoy ve Bozdoğan, 2019; Başar ve Tosuncuk, 2016; Çelik ve Işık, 2019; Doğan vd., 2020; Güneş ve Karaazmak, 2017; Karcı ve Akar Vural, 2011; Kılıç ve Abay, 2009; Özer ve Korkmaz, 2016; Sarıbaş ve Babadağ, 2015; Zengin ve Ulaş, 2020). Bu unsurların yabancı dil öğretiminde ne tür sorunlara sebep olduğu maddeler halinde incelendiğinde elde edilen veriler şu şekildedir:

Öğretmen Yeterlikleri: Eğitimin niteliğine doğrudan ve en önemli etkiyi öğretmenler yapmaktadır. Eğitim alanında istenilen hedeflere ulaşabilmek öğretmen yeterlikleriyle doğrudan ilişkilidir (MEB, 2017). İngilizce öğretimi için MEB tarafından belirlenen alt yeterlikler “öğretim süreçlerini planlama ve düzenleme, dil becerilerini geliştirme, dil gelişimini izleme ve değerlendirme, okul, aile ve toplumla işbirliği yapma, mesleki gelişimini sağlama” olarak düzenlenmiştir (Kararmaz ve Aslan, 2014). Yapılan araştırmalar sınıf öğretmenlerinin bu yeterliklere sahip olmadığını göstermektedir (Karcı ve Akar Vural, 2011, Ünal vd., 2016). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin dil konusunda yetersizlik yaşamaları, ders kitabının dilinin İngilizce olması sebebiyle anlamakta zorluk yaşanması gibi sorunlar öğretim faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir (Ünal vd., 2016).

Öğretim Programı: Zengin ve Ulaş (2020) sınıf öğretmenlerinin görüşlerini alarak yaptıkları araştırmada ilkokullarda uygulanan öğretim programının öğrenme açısından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretim programı kazanımları açısından değerlendirildiğinde; sınıf öğretmenleri kazanımları bu seviye için yeterli bulmuşlardır (Çelik ve Işık, 2019). Bir başka çalışmaya göre ise öğretmenlere göre öğretim programı hedeflenen amaca ulaşmada yetersiz kalmaktadır (Özer ve Korkmaz, 2016).

Ders Saati Sayısı: Akdeniz (2018) araştırmasında öğrencilerin konuşma becerilerinin belirlenen hedeflere ulaşma düzeyinin okulların ders saatlerine doğrudan bağlı olduğu tespit etmiştir. Zengin ve Ulaş (2020) araştırmalarında müstakil sınıflı ilkokullarda yabancı dil ders saatinin kısmen yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda yabancı dil derslerinde farklı sınıf seviyeleri için farklı kazanımlar edindirilmesi, farklı kelimeler öğretilmesi ve farklı etkinlikler yaptırılması gerekmektedir. Bu sebeple birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler yabancı dil derslerinde haftalık yabancı dil ders saatlerini sınıflar arasında

paylaştırmak zorunda kalmaktadır. Ayrıca öğretmen 40 dakikalık ders süresinin tamamını da öğretmenli gruba ayırma fırsatı bulamamaktadır (Abay, 2006).

Okulun Olanakları: Aksoy ve Bozdoğan (2019) okullardaki fiziki ortamların yetersiz olmasının yabancı dil öğretimini sekteye uğrattığını belirtmişlerdir. Doğan vd. (2020) de materyal eksikliklerini birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde sorunlara yol açtığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Nitelikleri: Özer ve Korkmaz (2016) yaptıkları araştırmada öğrencilerin yabancı dile ve yabancı dil dersine karşı olan olumlu yaklaşımlarının yabancı dil öğretiminin başarılı olmasını sağlayacağını belirtmişlerdir. Sosyal hayatta yabancı dile maruz kalması öğrencinin tutumunu olumlu etkileyecektir. Kırsal bölgelerde yaşayan ailelerin yabancı dile karşı ilgisiz olması çocukların da dile karşı ilgisiz olmasına sebep olmaktadır. Okul dışındaki yaşamda yabancı dile maruz kalmayan öğrenciler yabancı dil öğrenirken sorunlar yaşamaktadırlar. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrenciler yabancı dilde konuşurken telaffuz sorunu yaşamaktadırlar (Karcı, Akar Vural, 2011; Ünal vd., 2016).

Yabancı Dilin Yapısı: İngilizce ile Türkçe dilleri arasındaki yapısal farklılıklar birleştirilmiş sınıflarda İngilizce öğretiminde sorun yaşanmasına sebep olmaktadır (Başar ve Tosuncuk, 2016).

Öğretim Materyalleri: Özer ve Korkmaz (2016) yaptıkları araştırmada sadece ders kitabına bağlı kalınarak yapılan öğretim faaliyetlerinin dil öğretimi için yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Çelik ve Işık (2019) yaptıkları araştırmaya göre öğretmenler yabancı dil ders kitaplarındaki etkinlikleri yetersiz görmektedirler. Karcı ve Akar-Vural (2011) araştırmalarında birleştirilmiş sınıflarda okutulacak kitapların daha basit ve anlaşılır hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Aksoy ve Bozdoğan (2019) okullardaki materyal eksikliklerinin sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde sorun yaşamalarına sebep olduğunu belirtmektedir.

Derslerin İşleniş Şekli: Yabancı dil öğretim stratejileri etkin bir şekilde kullanılması öğrencilerde yabancı dil farkındalığı oluşturacak, öğrenmenin okul ile sınırlı kalmasının önüne geçilecektir (Yeşilyurt, 2013). Sınıf öğretmenleri yabancı dil öğretimi konusunda yeterli eğitim almadıklarından yabancı dil öğretiminde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir (Zengin ve Ulaş, 2020).

Öğrenilen Kazanımların Takibinin Yapılması: Yabancı dil derslerinde öğrencilerin edindikleri kazanımlar dinleme, okuma yazma ve konuşma olmak üzere dört temel beceriyi kapsamaktadır. Yabancı dil derslerinde yapılacak ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin de bu temel becerileri kapsamı gerekmektedir (Çomunoğlu, 2004). Ancak öğretmenler öğretim programında yeterli bilgi verilmediği için ölçme değerlendirmeyi nasıl yapacaklarını bilmemekte ve sorun yaşamaktadırlar (Özüdoğru, 2016).

2.11. İlgili Araştırmalar

Toker (2018) araştırmasında ilkokullarda görev yapan sınıf ve İngilizce branş öğretmenlerinin İngilizce dersinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın sonucuna göre sınıf öğretmenleri programdaki tüm konuları ders yılı içerisinde yetiştirmekte zorluk yaşamaktadır. İngilizce öğretmenleri de ders saatlerinin artırılması gerektiğini düşünmektedirler. Araştırmada öğretim programının öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olduğu belirtilmiştir. Ayrıca araştırmada sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda işlenen yabancı dil derslerinde kazanımlara ulaşmada zorlandıkları ve zaman problemi yaşadıkları tespit edilmiştir.

Akdeniz (2018), ilkokul ikinci sınıfta ilk defa İngilizce öğrenmeye başlayan öğrencilerin beşinci sınıftan mezun olduklarında MEB tarafından belirlenen temel düzeyde konuşma becerileri kazanımlarına ulaşma derecelerini öğrenme ve öğretme süreçlerine bağlı olarak araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin konuşma becerilerinin belirlenen hedeflere ulaşma düzeyinin okulların ders saatlerine doğrudan bağlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada bazı öğretmenlerin yabancı dil öğretim programına hâkim olmadığı, derste konuşma becerilerini geliştirmek için yapılan etkinliklerin yetersiz olduğu ve öğrencilerin ilkokul öğretmenlerinin derste çoğunlukla Türkçe iletişim kurduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Karabacak (2018), araştırmasında ilkokul resmi yabancı dil öğretim programı ile uygulamadaki program arasındaki uyumu incelemiştir. Anket, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler, günlükler ve belgeler aracılığıyla verilerin toplandığı araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Kütahya ilinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, yabancı dil öğretmenlerinin program uyumunu gerçekleştirdikleri, amaçlara ulaştıkları ve içeriği öğrenciye verebildikleri ancak birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin ise büyük oranda gerçekleştirilemediği sonucuna varılmıştır. Bunun yanı sıra öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme öğeleri açısından bakıldığında uyumun gerçekleşmediği noktalar olduğu da belirlenmiştir. Okulların

fiziki şartlarının, birleştirilmiş sınıfların kendine özgü yapısının, öğretmenlerin yeterliklerinin uygulanan programı en çok olumsuz etkileyen etmenler olduğu söylenebilir.

Gönül (2019), birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 17 öğretmen ile görüşmüştür. Araştırma sonucunda yabancı dil öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasının zor olduğu, öğrenci seviyesine uygun olmadığı, kırsalda yaşayan öğrencilerin günlük yaşamından soyut olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenler; birleştirilmiş sınıfta eğitim-öğretim sürecinde ise ders süresinin yetersiz olduğunu, sınıf yönetiminin zor olduğunu, evrak işlerinden derslerin sekteye uğradığını ve öğrencide dikkat toplamada sorun yaşandığını belirtmişlerdir.

Ünal vd. (2016), birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin kendi görüşleri doğrultusunda yabancı dil dersi öğretim yöntemleri konusundaki bilgi ve yeterlik durumlarının tespit edilmesi amacıyla çalışma yapmışlardır. Çalışmanın verileri birleştirilmiş sınıflı ilkokulda görev yapmakta olan ve yabancı dil dersine giren 11 birleştirilmiş sınıf öğretmeninden toplanmıştır. Araştırma sonucunda, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yabancı dil seviyelerinin yabancı dil öğretimi için yeterli olmadığı, yabancı dil öğretimi konusunda herhangi bir eğitim almamış oldukları ortaya konmuştur. Bu durumun birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil eğitiminin istenen seviyeye ulaşamamasının en büyük sebebi olabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde kullanılan araç-gereçlerin, yöntem, tekniklerin ve etkinliklerin yanlış şekilde uygulandığı görülmüştür. Bu durumun öğretmenler ile öğrencilerde ilgisizliğe neden olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Doğan vd. (2020), çalışmasında sınıf öğretmenliği eğitiminin programına eklenen “İlkokullarda Yabancı Dil Öğretimi” başlıklı dersin olası içeriği hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri ve öğretmenlerinin sınıflarında İngilizce öğretimine ilişkin algılanan ihtiyaçlar, eksiklikler araştırılmıştır. Nitel bir çalışma olarak tasarlanan bu çalışmada veriler, 33 birleştirilmiş sınıf öğretmeninden açık uçlu bir anket yapılması sayesinde toplanmıştır. Bu çalışma, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin İngilizce öz yeterliliklerini, öğrencilere İngilizce öğretemeyecek kadar düşük algıladıklarını ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte, elde edilen sonuçlar öğretmenlerin, öğrencilerinin anadil seviyesini, öğrencilere etkili bir şekilde İngilizce öğretmenin önünde bir engel olarak algıladıklarını ortaya koymuştur.

Atabey ve Bulut (2016) yaptıkları araştırmada öğretmen görüşleri doğrultusunda ilkokul ikinci sınıf yabancı dil dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma, ilkokullarda görev yapan ikinci sınıf İngilizce derslerine giren öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçların en önemlileri şunlardır: programın hedefleri öğrenci gelişim düzeylerine uygun değildir, sınıfların fiziki yapı elverişsizliği, donanım ve materyal eksikliği etkinliklerin yapılabilmesini olumsuz yönde etkilemektedir, sınıflarda gerekli olan yazılı ve görsel materyaller yetersizdir, öğretmenler tarafından en çok tercih edilen değerlendirme türü, gözleme dayalı değerlendirmedir, öğretmenler yeni programla ilgili eğitim almamıştır ve program hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

Bozavlı (2015) tarafından yapılan araştırmada diğer araştırmalara benzer olarak öğretmenlerin yabancı dil öğretiminin ilkokul ikinci sınıfta başlamasını destekledikleri ve çocuklarda yabancı dil öğrenmeye karşı istek olduğunu tespit edilmiştir. Araştırmada, İngilizcedeki yazılış-okunuş farklılığı olmasının ve bazı öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyesinin yetersiz olmasının dersin uygulanmasında karşılaşılan güçlükler olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin küçük yaş grubundaki çocuklara İngilizce öğretmek açısından yeterli tecrübeye sahip olmadıkları ancak bu durumun zamanla çözüme kavuşturulacağı vurgulanmıştır.

Seçkin (2011), yaptığı çalışmada ilköğretim dördüncü sınıf İngilizce programına ilişkin öğretmen görüşlerini tespit etmiştir. Çalışmada, öğretmenlerin uygulama sürecinde yaşadıkları zorluklar nedeniyle programa karşı olumsuz tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin programla ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları bununla beraber ders araç-gereç yetersizliği, sınıfların kalabalık olduğu ve derse ayrılan sürenin yetersiz oluşunun da programın uygulanmasında zorluklar oluşturduğu dile getirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre öğrenme sürecinde öğrencileri aktif kılması programın güçlü yönü, yoğun bir program olması da zayıf yönüdür.

Gönül (2020), çalışmasında sınıf öğretmenlerinin ilkokullardaki yabancı dil öğretimine ilişkin düşüncelerini, görüşlerini, önerilerini, gözlemlerini ele almış ve bunlarla ilgili sonuçlar sunmuştur. Sonuç olarak çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yabancı dil eğitimine önem verdikleri, yabancı dil öğretiminin ilkokul ikinci sınıflardan itibaren yapılmasını destekledikleri, bununla birlikte kendilerini yabancı dil konusunda istedikleri düzeyde görmedikleri gibi sonuçlara varılmıştır.

Arıbaş ve Tok (2004), ilkokul öğrencilerinin İngilizce derslerinde yaşadıkları sorunları saptamak amacıyla yaptıkları çalışma, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıflarda öğrenim gören öğrencilere anket uygulanarak yapılmıştır. Araştırmada, derslerde araç-gereç, öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterince kullanılmadığı, öğrencilerin derslerine İngilizce branş öğretmenlerinin girmediği, ancak öğrencilerin İngilizce öğrenmeye karşı istekli oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Uçar (2012), ilköğretim sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin kelime hazinelerini artırmada kullanılan ve alanyazında belirtilen yöntem ve tekniklere ne düzeyde hâkim olduklarını ve bu yöntem teknikleri kullanma sıklığını tespit etmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, mevcut sınıf öğretmenleri, yabancı dil öğretiminde kullanılan kelime öğretimi yöntem ve tekniklerinin çoğundan haberdar değillerdir.

Tosuncuk (2016) yaptığı çalışmada ilkokullarda İngilizce öğretimi öğretmen görüşlerine göre incelemiştir. Araştırmanın sonucunda İngilizce öğretiminde öğrencilerin kazanım düzeylerinin, yapısal sorunların artmasıyla paralel düzeyde azaldığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin yabancı dilde kazanımları arttıkça etkileşim sağlamada ve seviye oluşturmada artış olmuştur.

Alkan ve Arslan (2014) tarafından yapılan araştırmada öğretmen görüşlerine göre ilkokul ikinci sınıf İngilizce öğretim programı değerlendirilmiştir. Araştırmaya 163 öğretmen katılmıştır ve tekil tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada öğretim programının hedeflerinin düzenlenmesinin, programın öğretmenlere tanıtılmasının ve okulların fiziki şartlarının geliştirilmesinin gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Eküş ve Babayiğit'in (2013), yaptığı çalışma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmının erken yaşlardan itibaren yabancı dil eğitimi verilmesinin çocuk açısından faydalı olduğunu düşündüğü, sınıf öğretmenlerinin yarısının ilkokulda İngilizce derslerini sınıf öğretmenlerinin vermesinin öğrenci açısından daha iyi olacağını düşündüğü, sınıf öğretmenlerinin tamamına göre ilkokul ikinci sınıfta yabancı dil dersi için iki saatin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenliği programında yabancı dil öğretimine yönelik Güven ve Bahar-Güner'in (2018) yaptığı çalışmada, sınıf öğretmenliği programına “Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi” dersinin konulması, yabancı dil öğretimi için öğretmenlik uygulaması deriş

konulması ve yabancı dil öğretimi için mikro-öğretim uygulamalarına yer verilmesi gerektiği gibi sonuçlara varılmıştır.

Şevik (2011) araştırmasında İngilizce dersine kendisi giren birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretimine adapte olması için sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretimi konusundaki eğitim ihtiyaçlarını araştırmıştır. Sınıf öğretmenlerinin hizmetiçi ve hizmet-öncesi eğitim almalarının gerekli olduğu araştırma sonucunda vurgulanmıştır.

Barnard (2006) Yeni Zelanda’da yürüttüğü araştırmasında ilköğretim programına uluslararası dillerin dâhil edilmesinin avantaj ve dezavantajlarını belirlemeye çalışmıştır. Yedi yaş grubunun yabancı dil öğretiminin değerlendirildiği çalışmanın sonucunda bu yaş grubundaki çocuklara yabancı dil öğretimi programı uygulanmasındansa sadece kültürlerarası farkındalık düzeylerinin artırılması yönünde çalışmalar yapılmasının öğrencilere daha faydalı olacağı bulunmuştur.

EACEA (2012) tarafından yapılan çalışma Avrupa’da yabancı dil eğitimi ile ilgili yapılan en kapsamlı araştırmalardan biridir. İlköğretimde en çok öğretilen dilin İngilizce olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. İngilizce öğrenen öğrenci sayısında 2004’ten beri bir artış olduğu saptanmıştır. Bunlara ek olarak yabancı dili öğrenmeye başlama yaşı birçok Avrupa ülkesinde altı-dokuz yaşları arasındadır ancak Belçika ve Lihtenştayn gibi erken yaşta yabancı dil öğrenmeyi zorunlu hale getiren ülkeler de vardır. Belçika’da yabancı dil öğrenmeye başlama yaşı bölgeye göre değişmekle beraber yabancı dil öğrenmeye başlama yaşı üç yaşından on yaşına kadar olabilmektedir. Türkiye ve üç diğer ülke dışındaki okullarda eğitim iki farklı dilde verilmektedir. Türkiye’de yabancı dil öğretimi uzman öğretmenler tarafından yürütülmektedir, ancak branş öğretmenlerinin sayısının yetersiz olduğu durumlarda bazen dersler sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. Ayrıca örneğin Belçika ve Slovenya’da ortaöğretimde ders sayısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılırken Türkiye’de ilköğretim düzeyinde daha fazla imkân sunulmaktadır.

Abrar (2016) ilkökullarda İngilizce öğretiminde yaşanan sorunları incelemiştir. Araştırmanın amacı, İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunları nitel tasarım araştırması ile durum çalışması yaklaşımı kullanarak tanımlamaktır. Bu araştırma için iki farklı ilkökolden iki katılımcı ile görüşülmüştür. Görüşme verileri, vaka içi ve vakalar arası gösterimler ve analizler uygulanarak analiz edilmiştir. Bu araştırmanın sonuçları, Kuala Tungkal’daki ilköğretim öğretmenlerinin İngilizce öğretiminde karşılaştıkları, öğrencilerin motivasyon eksikliği, zaman

kaynak ve malzeme eksikliği ve aşırı kalabalık sınıflar olmak üzere üç ana problem olduğunu ortaya koymuştur.

Başar ve Tosuncuk (2016) 357 öğretmen ile yürüttükleri nicel araştırmada ilkokullarda İngilizce öğretiminin öğretmen görüşlerine göre incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu sınıf ve İngilizce öğretmenleri oluşturmuştur. İngilizce dersini kendisi yürüten öğretmenler, derslerin daha eğlenceli geçtiğini ve öğretimin daha çok amacına ulaştığını düşünmektedir. Sınıflar kalabalıklaştıkça kazanımlara ve hedeflere ulaşma düzeyi azalmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okullarda ve taşınmalı eğitimin uygulandığı okullarda fiziki alt yapısı ve iç donanımlarıyla alakalı sorunlar daha çok yaşanmaktadır. İngilizce öğretmenleri ilkokul öğrencilerine yabancı dil öğretiminde zorlanmaktadır. İlkokul İngilizce programı öğretmenlerce yeterli bulunmuştur.

Zengin ve Ulaş (2020) sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde karşılaştıkları problemleri belirlemeyi amaçladıkları nicel araştırmalarında 130 sınıf öğretmenine ulaşmışlardır. Araştırma sonucunda yabancı dil öğretiminde yaşanan problemleri öğretmen yeterlikleri, ders kitaplarının yetersiz oluşu ve sınıf ortamı olarak tespit etmişlerdir.

Straková (2015) araştırmasında Slovak okullarında ilköğretim düzeyinde İngilizce öğretimindeki durumu anlatmaktadır. Araştırmacı, İngilizceyi ilköğretime zorunlu ders olarak tanıtmanın hem yararlarını hem de kısıtlamalarını değerlendirmiştir. En ciddi endişe, nitelikli öğretmen eksikliğidir, ancak aynı zamanda yazar, öğretmenlerin yararlanabileceği denenmiş ve test edilmiş deneyim eksikliğinin altını çizmektedir. Öğretmenlerin ilköğretim düzeyinde öğretim için nitelikli olmalarına yardımcı olmak için bir çaba olsa da, hedef öğretmen grubuyla, özellikle de dil komutlarının düzeyiyle ilgili birçok sorunlu konu vardır. Araştırmacı, anlamlı öğrenme deneyimine dâhil olan genç öğrencilerin bu tür bir deneyimin onları ne kadar ileri götürebileceğini gösterdiği bir vaka çalışmasını anlatmaktadır.

Garton (2013) araştırmasında, İngilizcenin 1997'den beri ilkokullarda zorunlu olduğu Güney Kore'ye odaklanmaktadır. İngilizcenin ilköğretim programına girmesiyle ortaya çıkan sorunlar gözden geçirilmekte ve Güney Kore'deki mevcut durum araştırılmaktadır. 125 Koreli ilkokul öğretmenin anket verilerini kullanan bir karma yöntem çalışmasının sonuçları, bir öğretmenin küçük ölçekli bir vaka çalışmasından elde edilen verilerle birlikte sunulmuştur. Elde edilen veriler, ilkokul İngilizce öğretmenlerinin hükümet politikasını uygulamaya çalışırken karşılaştıkları bir dizi yeni zorluğun ortaya çıkışını ortaya koymaktadır.

Özer ve Korkmaz (2016) yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını etkileyen unsurları inceledikleri araştırmalarında araştırmaya sadece İngilizce öğretmenlerini dâhil etmişlerdir ve araştırmada öğrenci başarısını etkileyen unsurlar olarak öğretmen, öğrenci, dersin işlenişi ve çevresel unsurları dikkate almışlardır.

Winskel vd (2015) erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretiminin zorlukları üzerine araştırma yapmışlar ve Avrupa ve Çin’de dijital etkileşimli teknolojilerin kullanımının öğretmen ve öğrenci arasında işbirlikçi ortaklığın kurulmasını sağlayabileceğini belirtmişlerdir. Kullanılan teknoloji sayesinde öğrencilerin anadil konusunu akranlarıyla iletişim kurabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca bu yöntem ile yabancı kültürlerin tanınacağı ve yabancı dile karşı bir motivasyon oluşacağı bu sebeple erken çocukluk dönemindeki öğrencilere yabancı dil öğreten öğretmenlerin yeni teknolojilere açık olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Yapılan araştırmalar yabancı dil öğretimi ile ilgili sorunların kalabalık sınıflar, öğretmenin nicelik ve nitelik bakımından yetersizliği, uygun öğretim yönteminin kullanılmaması, materyal eksikliği, öğrencinin kendisinden kaynaklanan olumsuzluklar ile kitapların yetersizliği noktalarında yoğunlaştığı anlaşılmaktadır (Özer ve Korkmaz, 2016).

Aksoy ve Bozdoğan (2019) sınıf öğretmenlerinin İngilizce yeterlik düzeyleri ile İngilizce öğretim sürecindeki ihtiyaçlarının belirlenmesini amaçladıkları araştırmalarını 148 sınıf öğretmeni ile yürütmüşlerdir. Öğretmenlere İngilizce Dil Yeterliliği Öz Değerlendirme formunun uygulandığı araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin İngilizce bilgilerinin yetersiz olduğu ve sınıflarda yabancı dil öğretim materyali ihtiyacı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Güneş ve Karaazmak (2017) ilkokullarda İngilizce öğretiminde yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini ele aldıkları araştırmada teoride ve pratikte ilkokullarda yabancı dil öğretiminin avantajlarını ve dezavantajlarını tespit etmişlerdir. Araştırma sonucuna göre yaşanan sorunlar öğretimin değerlendirilmesi, hizmet içi eğitim eksiklikleri, materyal eksiklikleri, fiziksel şartlar ve ders saatlerinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Karcı ve Akar-Vural (2011) birleştirilmiş sınıflarda zorunlu İngilizce dersinin yürütülmesine ilişkin öğretmen görüşlerini derledikleri çalışmalarını 10 sınıf öğretmeni ile yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda öğretim programının birleştirilmiş sınıflara uygun olmadığı, öğretmen yeterliklerinin az olduğu, zamanın yetersiz olduğu ve fiziksel imkânların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik ve Işık (2019) ilkokullarda yabancı dil öğretimi ile ilgili öğretmen görüşlerini derledikleri araştırmalarını 6 sınıf ve 9 İngilizce öğretmeni ile yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda ders kitaplarının yetersiz olduğu, okullarda yabancı dil öğretim materyali konusunda sıkıntılar yaşandığı ve sınıf öğretmenlerinin yabancı dilde telaffuz konusunda sıkıntılar yaşandığı bulgularına ulaşmışlardır.

Alanyazın incelendiğinde birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunları tespit etmeyi amaçlayan yeterli araştırma olmadığı görülmektedir. İlkokullarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunları tespit etmeyi amaçlayan araştırmalar ise genellikle yabancı dil öğretmenleri ile yürütülmüştür. Yapılan araştırmalara bakıldığında araştırmaların genel olarak nicel araştırma şeklinde yürütüldüğü görülmektedir. Yapılan araştırmaların sonuçları incelendiğinde araştırmaların öğretmen yeterlikleri, zaman, öğrenci, fiziki şartlar ve programa yoğunlaştıkları görülmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde öğrenci görüşlerini almaya dayalı güncel araştırmaya rastlanmamıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, katılımcılar, veri toplama teknikleri, verilerin toplanması, verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın deseni nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması desenidir. Bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılmasına imkân vermesi nitel durum çalışmasının en temel özelliğidir. Bir duruma ilişkin etkenlerin ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine bütüncül bir yaklaşımla odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada durum çalışması deseni, sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde ne tür sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunların çözümü için önerdikleri çözüm yollarını tespit etme yolu olarak kullanılmıştır.

3.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılında Konya ilinde görev yapan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinden araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 26 öğretmen oluşturmuştur. Tablo 3.1 katılımcılar hakkındaki kişisel bilgileri göstermektedir.

Tablo 3.1: Katılımcılar Hakkındaki Kişisel Bilgiler

Faktör		<i>f</i>
Cinsiyet	Kadın	12
	Erkek	14
Öğrenim durumu	Lisans	23
	Yüksek lisans	3
Mesleki kıdem	1-5 yıl	5
	6-10 yıl	14
	11-15 yıl	4
	16-20 yıl	3
Birleştirilmiş sınıf tecrübesi	1-3 yıl	15
	4-6 yıl	9
	7-9 yıl	2
Okutulan sınıflar	1-2 sınıflar	9
	2-3 sınıflar	1
	3-4 sınıflar	4
	1-3-4 sınıflar	2
	1-2-3-4 sınıflar	4
Öğrenci sayısı	1-10 arası	5
	11-20 arası	21
Yabancı dil öğretimine yönelik eğitim	Aldım	4
	Almadım	22

Tablo 3.1'e göre, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin,

- 12'si kadın 14'ü erkektir.
- 23'ü lisans, 3'ü yüksek lisans mezunudur.
- 5'i 1-5 yıl, 14'ü 6-10 yıl, 4'ü 11-15 yıl, 3'ü 16-20 yıl öğretmenlik tecrübesine sahiptir.
- 15'i 1-3 yıl, 9'u 4-6 yıl, 2'si 7-9 yıl arası birleştirilmiş sınıf okutmuşlardır.
- 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 9 tanesi 1 ve 2. Sınıfları, 1 tanesi 2 ve 3. Sınıfları, 4 tanesi 3 ve 4. Sınıfları, 2 tanesi 1,3 ve 4. Sınıfları, 10 tanesi ise 4 sınıf bir arada okutmaktadırlar.
- 5 öğretmenin 1-10 arası, 21 öğretmenin 11-20 arası öğrencisi bulunmaktadır.
- 4 öğretmen yabancı dil öğretimi eğitimi almış, 22 öğretmen ise eğitim almamıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlere “Kendinizi birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yeterli görüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin kendilerini yeterli görme durumları Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2: Katılımcıların Kendilerini Yeterli Görme Durumları

Öğretmen	Cevaplar
Evet	Ö1, Ö2, Ö4, Ö22, Ö23
Hayır	Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö20, Ö21, Ö25, Ö26
Kararsızım	Ö11, Ö17, Ö18, Ö19

Tablo 3.2 incelendiğinde katılımcıların 5'i kendini yabancı dil öğretiminde yeterli görürken, 5'i de kararsızdır. 16 öğretmen ise kendini yeterli görmemektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada elde edilen veriler görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama aracıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir sorun hakkında derinlemesine bilgi sağlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Bu araştırmada, çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenleriyle yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde veri toplama aracı olarak kullanılmak üzere dokuz açık uçlu sorudan oluşan bir görüşme formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacı daha sonra bir İngilizce öğretmenin ve bir sınıf öğretmenin görüşlerini alarak görüşme formuna nihai şeklini vermiştir. Görüşü alınan İngilizce öğretmenin önerisi üzerine ölçme değerlendirme ile alakalı bir soru forma eklenmiştir. Araştırmanın verileri bu görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme formunda yer alan açık-uçlu sorular şu şekildedir:

- Birleştirilmiş sınıfta bir yabancı dil dersini nasıl işlediğinizi anlatır mısınız?
- Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin avantajları nelerdir?
- Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin dezavantajları nelerdir?
- Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimini sınıf öğretmenlerinin yürütmesiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken öğrencilerinize ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
- Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken, öğrenme-öğretme sürecine (öğretmenli-ödevli saatler) ilişkin olarak ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
- Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil eğitiminde ölçme ve değerlendirmeye ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
- Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde Yabancı Dil Öğretim Programına ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
- Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken okulunuzun fiziksel şartlarına ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
- Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara sizin çözüm önerileriniz nelerdir?

Görüşmeleri yapabilmek için öncelikle Etik Kurul izni alınmıştır. Öğretmenlerle yapılacak görüşmeler için Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulmuştur. İznin verilmesi ile birlikte araştırmacı İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri aracılığıyla birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlere ulaşmıştır. Toplam 51 sınıf öğretmenine ulaşılmış ancak bu öğretmenlerden yalnızca 26'sı görüşmelere katılmak istediğini belirtmiştir. Öğretmenlere uygun olan yer ve saatlerde görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin tamamı ders saatleri dışında gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerden görüşmelerin kaydedilmesi için izin alınmıştır. Kayıt yapılmasını istemeyen öğretmenlere cevaplarını yazılı olarak verebilecekleri belirtilmiş ve 5 öğretmen cevaplarını yazılı olarak vermeyi tercih etmiştir. Görüşmeler 16 dakika ile 29 dakika arasında sürmüştür. Ortalama görüşme süresi ise 20 dakika civarındadır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma yapmak için veri toplanması tek başına yeterli değildir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi de gerekir. Bu amaçla, verilerin işlenmesi, çözümlenmesi ve yorumlanması aşamaları da son derece önemlidir. Araştırmada toplanan ham verilerin analizinin dört temel

aşaması vardır. Bunlar; verilerin kodlanması, girilmesi, işlenmesi ve rapor edilmesidir (Karasar, 2020)

Bu araştırmada ilk olarak tüm bireysel görüşmeler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu işlem sırasında öğretmenlere araştırmaya katılma tarihi ve saati göz önünde bulundurularak ilk katılan öğretmen Ö1, son katılan öğretmen Ö26 olacak şekilde kodlanmıştır. Ardından araştırmacı, yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara verilen cevapları ayrı birer dosya haline getirmiştir. Öğretmenlerin aynı soruya verdikleri cevaplar kısa kodlamalarla temalar altında toplanmıştır. Verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiştir. Elde edilen veriler, okunduktan ve düzenlendikten sonra anlamlı ve mantıklı bir şekilde bir araya getirilmiştir. En son olarak elde edilen bulgular tanımlanmış, alıntılarla desteklenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil derslerinin sınıf öğretmenlerince nasıl işlendiğine, avantajları ve dezavantajlarına, öğretmen, öğrenci, süreç, ölçme değerlendirme, öğretim programı ve birleştirilmiş sınıflı okulların fiziksel şartlarına ilişkin yaşanan sorunlara ve bu sorunlara ilişkin öğretmenlerin çözüm önerilerine yer verilmiştir.

4.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Dersinin İşleniş Şekilleri

Görüşmelerde katılımcılara ilk olarak yabancı dil derslerini nasıl işledikleri sorulmuştur. Her ne kadar ders işleniş şekilleri öğretmenden öğretmene değişse de ders işleniş şekillerinde bazı ortak noktalar bulunmaktadır. Bu ortak noktalar temalara dönüştürülerek Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Derslerinin İşlenişi

Temalar	Cevaplar
Öğretmenli-ödevli işliyorum.	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö19, Ö21, Ö23,
Ortak ders işliyorum.	Ö4, Ö8, Ö9, Ö10, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26
Ders işlemiyorum.	Ö3, Ö7

Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdiği yanıtlar incelendiğinde 3 farklı tema olduğu görülmüştür. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenleri yabancı dil dersini öğretmenli-ödevli saat şeklinde işleyenler, ortak işleyenler ve ders işlemeyenler şeklinde üç gruba ayırmak mümkündür.

Yabancı dil derslerini öğretmenli-ödevli dersler şeklinde işlediğini belirten katılımcıların sınıflarındaki sınıf seviyelerine bakıldığında 1. ve 2. sınıfı bir arada okutan öğretmenlerin tamamı öğretmenli-ödevli şekilde ders işlediklerini belirtmişlerdir. Bu öğretmenler ikinci sınıflarla ders işlerken birinci sınıf öğrencilerine ödevlendirme olarak serbest okuma, boyama, resim yapma, önceden okutulan metni yazdırma gibi etkinlikler verdiklerini belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Genelde birleri ödevlendiriyorum. Buraya geldiğim zaman İngilizcede çoğu bölüm bitmişti. Bir ünitemiz kalmıştı sanırım o yüzden ben İngilizceyi askıya aldım. İşlemeyeyim dedim çünkü diğer konularda biraz gerideydiler. Hani en son şöyle yaptım; neleri biliyorlar, neleri bilmiyorlar, renkler, sayılar, karşılıklı konuşmalar, nasılsın, iyi misin falan hani o tarz konuşmalara girdim çocuklarla. Dersi bu tarz konuşmalarla

işlemeye başladım. Video üzerinden gidiyoruz, diyalog kuruyoruz, karşılıklı herkes sıra arkadaşıyla konuşuyor, bu tarz işliyorum genelde.” (Ö1)

- “Ben hep birinci ve ikinci sınıf okuttuğum için birinci sınıflarda zaten yabancı dil dersi yok. İkinci sınıflarda da şöyle işliyorum video yöntemiyle, projeksiyon kullanıyorum genelde çünkü bir de köy okullarında çalıştığımız için çocukların algıları çok düşük. Birleştirilmiş sınıf oldukları için bir de okuma yazmayı da çok zor öğreniyorlar. Genelde video açıyorum, sayıları falan müzik eşliğinde öyle öğretiyorum. Bu esnada birler mesela sayıları ya da mevsimlerle ilgili bir video gösteriyorum birler bu konuyla alakalı resim yaptırıyorum. Mesela sayılarla ilgili boyama yaptırıyorum, yazma çalışması yaptırıyorum, renklerle ilgili aynı şekilde o renkleri içeren resimleri kullandırıyorum.” (Ö12)
- “Genelde İngilizce olduğu zaman birinci sınıfa serbest etkinlik yaptırmaya çalışıyorum. İngilizcede de çocuklara videolarla telaffuzu öğretmeye çalışıyorum, şarkılar eşliğinde, resimler falan yaptırmaya çalışıyorum yani daha çok pekiştirmesi için ara ara da tekrarlar yaptırıyorum unutmasınlar diye.” (Ö14)

Öte yandan sınıfında ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf da bulunan bir öğretmen derslerini öğretmenli-ödevli saatler şeklinde işlediğini, ancak her sınıfla ders esnasında birden fazla kez ilgilendiğini belirtmiştir. Örneğin:

- “Yani üç sınıf ayrı ayrı olduğu için, herkesle bireysel olarak işliyorum, ikiler ikinci sınıfın kitabıyla, üçler üçüncü sınıf kitabıyla, dörtler dördüncü sınıf kitabıyla; herkes kendi kitabından sorumlu. Günlük mesela farklı etkinlikler, konu neyse o günlük, genelde ödevli işliyorum anlatıyorum oradaki kazanımı, etkinliği gösteriyorum sonra etkinliği kontrol ediyorum ders içerisinde. Her sınıfa belki 10 defa gidiyorum hani sayı az olduğu için sınıfta, 5-10 defa dönebiliyorum.” (Ö2)

Öğretmenlerin bir diğer ders işleme şeklinin ise yabancı dil derslerini tüm sınıfları birleştirerek öğrenci seviyesine göre ders işleme olduğu söylenebilir. Örneğin:

- “Benim öğrencilerin hepsi İngilizce seviyeleri sıfır diyebilirim. Renkleri, sayıları falan bilmiyorlar. İkinci, üçüncü, dördüncü sınıf hepsini bir işliyorum ve ikinci sınıfa göre işliyorum. İki tane de birinci sınıf öğrencim var onlara da ya okuma yaptırıyorum ya da boyama yaptırıyorum.” (Ö8)

- “Ben genelde dördünü sınıflara yönelik işliyorum. İngilizce derslerini toplu şekilde işliyoruz. Çünkü dördüncü sınıfların sınavları var ve o kazanımları vermemiz lazım. Ben dördüncü sınıf kazanımlarına yönelik işlemeyi tercih ediyorum. Eğer birlerle ya da başka bir sınıfla ders yapacaksam da şey yapıyorum. Böyle İngilizce öğretimi ile ilgili ‘ingilizceciyiz.biz’ diye bir site var. Orada konu anlatımları var onu da açıyorum bazen oradan da yararlanıyorum. Ama çocukların seviyeleri daha düşük olduğu için oradan çok anlamıyorlar.” (Ö9)
- “Bir tane ikinci sınıf, bir tane üçüncü sınıf ve dört tane de dördüncü sınıf öğrencim var. Ortalama bir şey yakalamaya çalışıyorum. Ne ikinci sınıf düzeyinde çok ağır gidebiliyorum, ne de dördüncü sınıf düzeyinde çok hızlı gidebiliyorum. Ortalamayı yakalamaya çalışıyorum. Akıllı tahta şansımız var, işte oradan İngilizcede öğreneceğimiz konu neyse, aile üyeleri diyelim, meslekler diyelim, onlarla alakalı şarkılar açıyorum, telaffuzu dinletiyorum. Kendim de elimden geldiğince telaffuzu yaptırıyorum. Daha sonra çocuklara telaffuz ettiriyorum. Okunuşlarını, daha sonra yazılışını verip eve ödev olarak da yazma ödevi veriyorum. Çünkü çocuklar yazılıda okunuşu kâğıda geçiriyorlar. O yüzden biraz da yazdırmaya çalışıyorum o şekilde. Ben diğerlerine İngilizce anlatırken birler de dinliyor. Onlara yazdırmıyorum ama onlar da dinliyor, mesela ayları falan... Birinci sınıf öğrencilerinden birisi bugün boyama yapıyorken o sırada ayları İngilizce olarak sayıyordu kendi kendine. Biraz dinleyerek aslında onlar da öğreniyorlar. Birisinin dersi olduğu zaman dinleyin, siz de dinleyin diyorum. Yani kulak aşinalığı olsun seneye hazırlık olur diye sonuçta seneye bu eğitimi alacaklar. Birlerin de seviyeleri kötü değil, dinliyorlar onlar da arada bir şeyler kapıyorlar.” (Ö10)

Araştırmaya katılan iki öğretmen hiç yabancı dil dersi işlemediklerini belirtmişlerdir. Bir öğretmen yabancı dil öğretimine zaman kalmadığını, bir öğretmen ise öğrenci ders kitaplarının yabancı dil bilmeyen sınıf öğretmenlerinin kullanımına uygun hazırlanmadığını belirtmiştir. Örneğin:

- “Bu sene hiç yabancı dil öğretmedim. İngilizceye zaman kalmadı. Önceki yıllarda hep beraber işliyorduk. Seviyeler çok düşük olduğu için ikinci sınıftan başladım, iki, üç, dört... Birinci sınıflar kendi kendine okuma yaparken diğer sınıflara İngilizce öğrettim. Açıkçası verimini de aldım. Güzeldi. Ondan sonra yavaş yavaş üçüncü sınıf konularına ilerledim, sonra dördüncü sınıf derken öyle bitti. Ben böyle yapıyordum ancak bu sene

hiç İngilizcenin İ'sini bile öğretemedim. Kazanımların dışında çocuklar çok kötü durumda. Müfettiş gelse okula girse, sen bu çocuklara ne öğrettin dese, hiçbir şey bilmiyorlar. Bana sen bu maaşı hak etmiyorsun derler.” (Ö7)

- “Şu an ben açıkçası yabancı dil öğretiminde ders yapmıyorum. (...) Şimdi ben kitabı inceledim. Daha önce de incelemiştim zaten. Kitapta temel şeyler var. Oturma kalkma gibi, açma kapama yani pencereyi aç, kapıyı aç, daha sonra renkler, sayılar, temel kullanım araçları; kalem, silgi gibi, hayvan isimleri filan var. Şimdi açıkçası ben bunların okunuşunu bilmiyorum. Yani ben bu kitabı açtığımda, mesela herhangi bir sayfayı açayım: yönergeler var. Şimdi bu yönergeyi bana okuyun deseniz ben okuyamam.”(Ö3)

4.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Avantajları

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin avantajının olup olmadığı sorulduğunda, 26 öğretmenin 19'u birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin müstakil sınıflara göre bazı avantajları olduğunu belirtirken yedisi de herhangi bir avantajının olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine göre birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin avantajları Tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Avantajları

	Temalar	Cevaplar
Avantajı var	Alt sınıflar için üst sınıflara hazırlık	Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö19
	Üst sınıflar için geçmiş bilgileri tekrar etme şansı	Ö1, Ö8, Ö10, Ö12, Ö15, Ö18, Ö23, Ö24
	Akran eğitimi	Ö20, Ö25, Ö16
	Öğrenciye ayrılan sürenin fazla olması	Ö2,
Avantajı yok		Ö3, Ö5, Ö9, Ö11, Ö21, Ö22, Ö26

Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretiminin avantajı olmadığını düşünen öğretmenlerin ifadeleri şu şekildedir:

- “Bilmiyorum. Yok gibi bence. Zaten dersler çok yoğun olduğu için birleştirilmiş sınıfta bir avantaj olduğunu zannetmiyorum.” (Ö9)
- “Pek bir avantajı olduğunu söyleyemem, bence avantajı yok. Birleştirilmiş sınıf daha zor oluyor.” (Ö11)
- “Hayır hocam, yani ben birleştirilmiş sınıfa kesinlikle karşı olduğum için müstakil sınıflar bence daha avantajlı.” (Ö21)

Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretiminin müstakil sınıflara göre avantajlı olduğunu düşünen öğretmenlerin tamamı bu avantajın öğrenci lehine olduğunu belirtmişlerdir. Bir öğretmen (Ö2) öğrenci sayısının az olması sebebiyle öğrencileri ile birebir ilgilenme süresinin arttığını belirtmiştir.

- “Bir avantajımız var; sayımız çok az olduğu için birebir ilgilenebiliyorum. Bilgisayardan bir etkinlik dinletmek istediğimde rahatlıkla bir çocuk olsa bile, mesela benim ikinci sınıfta bir öğrencim var, çağırıyorum rahat bir şekilde dinletebiliyorum, anlatacağımı orada anlatabiliyorum. Sonra o ödevini yaparken, üçüncü sınıftaki, dördüncü sınıftaki çocuklara zaman ayırabiliyorum.” (Ö2)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretiminin alt sınıflardaki öğrencilere sonraki seneler için hazırlık, üst sınıflardaki öğrenciler için ise geçmiş yılların bilgilerini tekrar etme imkânı verdiğini belirtmiştir. Örneğin:

- “Aslında avantaj olabilir. Onları okutmasam bile üst sınıflar tekrar ediyor, alt sınıflarda kulak aşinalığı oluyor. En azından geçmiş konuları tekrar etmiş oluyorlar. Bence faydası var. Nadir faydalarından birisi bence birleştirilmiş sınıfların.” (Ö8)
- “Dördüncü sınıf öğrencisi belki gruba göre yavaş gidiyor ama ikiler ile bir şeyler öğrenebilme şansı oluyor. O anlamda biraz şanslıyız. Mesela sadece dörtlerin olduğu bir sınıfta olsa belki yakalayamayacağı bir şeyi birleştirilmiş sınıfta yakalayabiliyor. Bir tek o anlamda avantajlı olabileceğini düşünüyorum.” (Ö10)
- “Tabi avantajı var ama ikiler ve üçlerde var. Ben, bir ve ikileri okuttuğum için yine pek avantaj göremedim. Çünkü konular birbiriyle bağlantılı. İkinci sınıflarla İngilizce dersi işlerken örnek veriyorum üçüncü sınıflarla tekrar amaçlı olmuş gibi oluyor. Sonuçta basit düzey bir İngilizce. Birlere de illa faydası vardır; kulak aşinalığı oluyordur mutlaka. Seneye benim birler iki olacak, ikileri üçe transfer edeceğiz, öğretmenim bunu gördük diyecekler muhakkak, biz bunun videosunu falan izlemiştik falan.” (Ö12)
- “Bence tek avantajı alt sınıflar için oluyor. Yani onlar daha güzel öğreniyorlar, seneye daha hazırlıklı geliyorlar. Tek avantajı budur bence.” (Ö14)
- “Yani şöyle, dörtler üçlerin dersini dinlerken geçmişte tekrar etmiş oluyorlar. Üçlerle ders işlerken de dörtler tekrar etmiş oluyorlar. Çünkü beraber işliyorum yani üçler ve dörtleri.” (Ö15)
- “Birleştirilmiş sınıflarda tek avantaj, birinci sınıflar bu esnada tabi ki ister istemez sizi ya da ikinci sınıfları dinliyor. Kulak aşinalığı oluyor. Hatta bazen gizil öğrenme oluyor.

İkinci sınıflara sorduğum soruyu birlerden cevaplayan oluyor. Bu avantaj oluyor yani.” (Ö17)

- “Şu an birinci ve ikinci sınıfları okutuyorum. Birinci sınıflarda İngilizce dersi yok ama onlar da duydukları kadarıyla, gizil öğrenme de diyebiliriz, diğer yıl için hazır oluyorlar. Bunu diğer birleştirilmiş sınıf grupları için de söyleyebilirim.” (Ö19)
- “Olumlu yani üçüncü sınıflar için daha iyi oluyor. Tekrar gibi oluyor. İkinci sınıflar çok daha başlangıç seviyesindeler. Üçüncü sınıflar, ikinci sınıf konusunu tekrar ettiği için müstakil sınıflara göre daha avantajlı olabiliyor bu konuda.” (Ö23)

Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin akran öğretimi açısından avantajı olduğunu belirten öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir:

- “Yani iki ve üçlerin birleştirilmesinde olabilir. Çünkü iki ve üçte genellikle kelime ağırlıklıdır. Gramer fazla yok. Bu yüzden öğretimi de kolay oluyor kelime olunca. Mesela ben şey yapmıştım origami kâğıtlarına hayvanları öğretirken origamiden köpek yapıyorduk üzerine ‘dog’ yazıyorduk. Kedi yapıyorduk ‘cat’ yazıyorduk. Her çocuk bir hayvan yapıyordu, en güzel olanını da sınıfa asıyorduk. Yaparak, yaşayarak çocuklara öğretmeye çalışıyordum. İki ve üç bir arada olursa bu şekilde hani üçüncü sınıfta daha tecrübeli olacakları için onlar sürekli tekrarladıkları için ikilere daha rahat bir ortam sağlanmış olur hani. Çocuk çocuktan daha kolay öğrenir derler ya. Akran öğreticiliğinden.” (Ö16)
- “Farklı sınıflardaki öğrenciler farklı seviyelerdeki konuları birbirlerinden etkilenecek öğrenebilirler.” (Ö25)

4.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Dezavantajları

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen üçüncü soru birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin dezavantajlarının neler olduğu hakkındadır. Tablo 4.3, birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin dezavantajlarını göstermektedir.

Tablo 4.3. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminin Dezavantajları

Temalar	Cevaplar
Sınıf yönetimi	Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö13, Ö15, Ö17, Ö21, Ö22, Ö25
Zaman yetersizliği	Ö3, Ö9, Ö12, Ö16, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26
Öğretmenlerin alan bilgisi eksikliği	Ö1, Ö2, Ö7, Ö13, Ö14, Ö21
Öğrenci hazırbulunuşluğunun yeterli olmayışı	Ö5, Ö6, Ö10, Ö13,
Öğretim materyalleri	Ö18

Tablo 4.3. incelendiğinde; öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin müstakil sınıflara göre sınıf yönetiminin zor oluşunu, sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretimi konusunda alan bilgisi eksikliğinin olmasını, gerek diğer derslerden zaman kalmayışı gerekse yabancı dil ders saatlerinin iki veya daha fazla sınıf arasında paylaştırılmasından dolayı zamanın yetmeyişi, öğrencilerin hazırbulunuşluğunun yeterli olmayışını ve ders kitaplarının ödevli saatler için uygun olmayışını dezavantajlar olarak belirtmişlerdir.

Öğretmenlerce en sık tekrarlanan dezavantajın öğretmenli-ödevli saatler uygulamasından kaynaklandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre bu sorun ödevlendirilen öğrencilerin henüz kendi başlarına çalışma alışkanlığı kazanmamış olmalarından ve yabancı dil dersinin öğrencilerin kendi başlarına çalışabilmeleri için uygun olmamasından kaynaklanmaktadır. Örneğin:

- “Tabi ki müstakil sınıfa göre tam bir verimlilik olamıyor çünkü birler de olduğu için, ister istemez, tam konuya yoğunlaşıyorsun diğer çocuk bir şey getiriyor, yani bir bölünme oluyor yani açıkçası.” (Ö6)
- “Dezavantajı işte derse katılmayan öğrencilerin sürekli soru sormaları, yerlerinden kalkmaları.” (Ö15)
- “Dezavantajı tabi ki çok fazla. Sizin de bildiğiniz üzere birinci sınıfları görevlendirmek çok zor. İkiler ile ders yaparken birler çok fazla ses yapıyor ya da diğer tarafa müdahil oluyorlar, ikilerin dikkati dağılıyor. Bu şekilde birinci ve ikinci sınıflar bir arada yani birleştirilmiş sınıflarda eğitim yapmak başlı başına zor, bir de İngilizce yapmak daha da zor.” (Ö17)
- “Dezavantajı, gerekli zamanı ayıramıyoruz, şimdi şöyle dört sınıf bir arada olduğu için bir kere ders saatleri bile birbirine uymuyor. Yani ödevlendirme yaptığımız zaman, demin söylediğim gibi bir tarafı ödevlendirdiğim zaman diğer tarafı da çok fazla verimli ders işlenmiyor. Çünkü çocuklar çok fazla ayağa kalkıyorlar soru soruyorlar, küçük oldukları için her seferinde ders bölünüyor. Diğerlerinin de dikkati dağılıyor. Yani fazla verimli olmuyor.” (Ö22)

Diğer sık tekrarlanan dezavantaj ise sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretimi konusunda eğitim almamış olmalarıdır. Araştırmaya katılan öğretmenler bu konuda kendilerini eksik hissetmektedirler, hatta bazı öğretmenler bu sebeple yabancı dil dersinden korktuklarını ifade etmişlerdir. Örneğin:

- “İngilizce dersini bu alanda [İngilizce alanında] formasyona sahip birisinin anlatmaması. Yani sınıf öğretmeni tam sistematik olarak İngilizcenin bütün alanlarına hâkim olmadığı için bildiği kadar anlatıyor, bu da bilgi eksikliklerine, aktarmada, almada daha çok öğrencilerle diyalog kurmada pratik yapmada eksikliklere sebep olabilir.” (Ö1)
- “Dezavantajı, İngilizce öğretiminde çok profesyonel olmadığımız için ilkokulda, ortaokulda, üniversitede aldığımız İngilizce ile eğitim verebiliyoruz. Tabi kendimizi de geliştirmeye çalışıyoruz ama tam yetkin olmadığımız noktalar var, o noktalardan dolayı belki yabancı dil öğretiminde yüzde yüz verimli olamayabiliyoruz.” (Ö2)
- “Dezavantaj, ben yabancı dil bilmediğim için, branş öğretmeni girse, yani normal ilkokullarda branş öğretmeni girse onun avantajı daha farklı yani. Ben en fazla Okulistik’ten açtıklarımla öğretebiliyorum. Okunuşunu mesela tam olarak veremiyordumdur çocuğa. Dezavantajı kesinlikle bu.” (Ö7)
- “Biz kendimiz yetersiz olduğumuz için de sıkıntı oluyor. En büyük dezavantaj bu bence.” (Ö13)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden dördü gerek diğer derslerden zaman kalmaması gerekse haftada iki saat olan yabancı dil dersinin sınıflar arasında bölüştürülmesinden dolayı birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin dezavantajlı olduğunu belirtmiştir. Örneğin:

- “Vakit kalmıyor. Yani diğer derslerden özellikle Türkçe öğretiminden vakit kalmıyor. Matematik gibi temel dersleri öğretmekten vakit kalmıyor.” (Ö3)
- “Dezavantajları, zaten programda da biz iki saat veriyoruz İngilizce dersine dolayısıyla altı saatlik konuyu iki saatte işliyoruz dezavantaj bu oluyor yani, bize sıkıntısı oluyor.” (Ö9)
- “Zaten ilkokullarda İngilizce dersi çok az bir sayıda ders saati olarak. İkinci sınıflarda iki saat. Ama bir de birleştirilmiş oldu mu tek saate düşüyor bu. Öğrencilerin İngilizce görebileceği ders saati sayısı az oluyor bu bir dezavantaj bence birleştirilmiş sınıflarda. Bunun dışında dediğim gibi dört sınıf bir arada okutan öğretmen arkadaşlar oluyor, ya da üç sınıf okutan öğretmen arkadaşlar oluyor. Hem süre yetmiyor hem de birleştirilmiş sınıflarda İngilizce işlendiğini de çok zannetmiyorum açıkçası. Okuma yazma ancak öğretiliyor zaten İngilizceye pek süre kalmıyor. Bu da bir dezavantaj.” (Ö12)
- “Şimdi şöyle, İngilizce temeli olmayan, temelden kastım ikinci sınıf özellikle, yani o da belki tam temel değil, iki, üç ve dört birleşip bir temel olabilir belki ama yanlış ifade

etmiyorsa eğer, bu çocuklarda henüz temel olmadığı için haftada iki saat sadece bir sınıfa İngilizce yapılması, özellikle hani böyle bir saat ödev, bir saat konu anlatımı birazcık yetersiz kalıyor.” (Ö24)

Dört öğretmen ise birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenmek için hazırbulunuşluklarının yeterli olmadığını dile getirmiştir. Örneğin:

- “(...) Bir de zaten ben ikinci sınıf okuttuğum için daha öğrenciler tam okumalarını hızlandıramamış oluyorlar. İngilizcenin okunuşu yazılışı farklı olduğu için hani o yönden falan bir zorlanma oluyor açıkçası. İkinci sınıflar için yani.” (Ö6)
- “(...) Bir de başka bir dil öğretirken çocuk direkt bir ön yargıyla yaklaşıyor. En büyük dezavantajı bu.” (Ö13)

Bunların yanı sıra ders kitaplarının müstakil sınıflarda kullanıma uygun olarak hazırlanmamış olmasını da öğretmenler dezavantaj olarak görmektedir:

- “Kitaplar dersin öğretmenle işlenmesine uygun hazırlandığı için ödevli saatlerde öğrenciler zorlanıyor.” (Ö18)

4.4. Yabancı Dil Öğretimini Sınıf Öğretmenlerinin Yürütmesine İlişkin Görüşler

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen dördüncü soru “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimini sınıf öğretmenlerinin yürütmesiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?” olmuştur. Bu soruya verilen cevaplar tablo 4.4.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Yabancı Dil Öğretimini Sınıf Öğretmenlerinin Yürütmesine İlişkin Görüşler

Temalar	Cevaplar
Branş öğretmeni daha verimli olur.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26
Sınıf öğretmenleri öğrencilere daha iyi hitap ediyor.	Ö10, Ö16, Ö24, Ö25

Tablo 4.4. incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil derslerini branş öğretmenlerinin yürütmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler yabancı dil dersine mecburiyetten girdiklerini, yabancı dil öğretimi dersi almadıklarını dolayısıyla öğrencilere yeterince faydalı olamadıklarını bu sebeple yabancı dil öğretmenlerinin derse girmesinin öğrenci açısından daha iyi olacağını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan bazı sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

- “İmkân olsa, yakın diğer okullardan bir öğretmen -tabii bu sistemsal bir sorun, bizlik bir sorun değil- görevlendirilse, eğitimi İngilizce öğretmeni verse daha iyi olacağını düşünüyorum. Yani şimdi bu düzene görevlendirilme yapması imkânsız birleştirilmiş sınıf olduğumuz için. Bir ikinci dersliğimiz olsa, ayrı bir müstakıl sınıf olsa belki o zaman yapılır da. Bu şekilde görevlendirme yapılsa veya bir öğretmen verilse daha iyi olabilir İngilizce öğretimi. Veya sınıf öğretmenlerine de yetkinlik kazandırılacak İngilizce konusunda. Şimdi biz Hayat Bilgisi Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi derslerini aldık. Ama biz üniversitedeyken, İngilizce dersinde üniversite hocamız ‘Siz sınıfçısınız, kelimeleri ezberleyin, onları verin dersten geçersiniz.’ dedi. O mantıkla dersten geçtik. İngilizce öğretimi diye bir ders almadık. İngilizce dersi gördük ama özellikle birleştirilmiş sınıflarda İngilizce öğretimi gibi bir ders almadığımız için o konuda biraz eksikiz.” (Ö2)
- “Sınıf öğretmenlerinden ziyade bunu da aynı şekilde branş öğretmenlerinin vermesi taraftarıyım. Başlı başına bir dil olduğu için atıyorum bir sosyal bilimlerdeki gibi, fen bilimleri gibi yine bir Türkçe gibi bir ders değil yani. Başlı başına bir dil olduğu için bunu branş öğretmenin vermesinin daha avantajlı olabileceğini düşünüyorum. Daha avantajlı olur çocuklar. Müstakıl sınıflarda bakıyorum bunlara branşçı giriyor. Birleştirilmiş sınıflarda da branşçı görevlendirilirse verimli olur.” (Ö5)
- “Birleştirilmiş sınıf dışında da İngilizceyi bizim öğretmememiz gerektiğini düşünüyorum. Branş öğretmeni gelmeli. Hatta bazı okullar dışarıdan İngilizce öğretmeni çağırıyorlar. İngilizce öğretmenleri çocuklara daha somut yaklaşabiliyor. Şekiller, renkler olsun falan. Biz Türkçe, matematik gibi diğer dersler de olunca ağırlık veremiyoruz yabancı dile. Bu yüzden branş öğretmeni daha iyi olur bence.” (Ö8)
- “Hocam bence, İngilizceye yabancı dil öğretmeni girmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü ben eğitim almadım bu konuda sizi bilmiyorum ama bize eğitim fakültesinde yabancı dil öğretimi ile alakalı bir eğitim verilmedi, o yüzden eksiklik yaşıyorum yani nasıl öğreteceğimi bilmiyorum.” (Ö11)

Araştırmaya katılan dört öğretmen yabancı dil derslerine sınıf öğretmenlerinin girmesinin öğrenciler açısından daha iyi olacağını çünkü sınıf öğretmenlerinin bu yaş grubu öğrencilerle daha iyi iletişim kurabildiklerini ve öğrencilerin yabancı dil korkularını yenmelerine yardımcı olabileceğini belirtmişlerdir. Bu öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- “Hocam ben şöyle düşünüyorum, açıkçası ben bu İngilizce konusunda ne kendimi çok strese sokmak istiyorum ne de öğrencileri strese sokmak istiyorum. Ben de belki hani bu alanı çok bilmediğim için elimden geldiği kadar çocuklara şimdi biz de hepimiz İngilizceden korkarak biraz büyüdük, özellikle okunuşu nasıldı, yazılışı nasıldı strese girmek üzerine bir eğitim oldu genelde, o yüzden İngilizce konusunda korktuk başaramadık gibi hissediyorum. O yüzden çocukların ben genelde İngilizce korkularını atmaya yönelik, cesaretlendirmeye yönelik bir şeyler yapmaya teşvik ediyorum. Atıyorum belki konu yetişmeyecektir korkusundan ziyade çocuk İngilizceden zevk alsın istiyorum. Bu konuda hani kendi öğretmenleriyle araları çok daha şey olduğu için hani daha fazla yoğun ilişki olduğu için aramızda belki bizim yanımızda daha rahat kendilerini ifade edebilecekleri için çekinme oranları daha düşük olabilir. Bir İngilizce öğretmeni derslerine haftada bir defa giriyor, belki çekinme durumu olabilir o yüzden bizimle daha rahat, kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri bir ortam olabilir. O anlamda daha güzel bir ortam olduğunu söyleyebilirim. Çocuklar çünkü çekinmiyorlar. Ben korkardım çünkü haftada bir defa İngilizce öğretmeni geliyor, bir şey dersem kızar mı nasıl tepki verir, ya da utanıyordum. Ama çocuklar sürekli bizimle olduğu için utanma çekinme konusunda sıkıntı yaşamıyorlar.” (Ö10)
- “Yani şöyle tek sınıf olsaydı bazen sınıf öğretmenin vermesi daha iyi sanki. Maalesef şöyle; biz daha küçük yaş grubuna hitap ettiğimiz için, biz hep yaşayarak acaba nasıl öğretebilirim düşüncesiyle, daha hani çocuğun psikolojisini anlayarak, onun seviyesine inerek, gerekirse oyunlaştırıyoruz, gerekirse ses taklitleriyle, dramayla ya da ne bileyim origami yapmıştım ben mesela çok etkili olmuştu çocuklarda ya da sınıflara sürekli pano asarak ben zaten gün içinde bunu sürekli yapıyorum. Böyle olunca çocuklara daha çok indiğimi düşünüyorum. Ama mesela önceki okulundayken, birleştirilmiş sınıftı yine ama İngilizce öğretmeni kendisi giriyordu, çocuklar ondan hiçbir şey anlamadıklarını söylüyordu. Çünkü hoca sadece giriyor ve konuşuyor. Hani hocaya baktığım zaman duvara bir pano asmamış ya da çocuklara hani bir şakalaşma, kendini çocuklaştırma şeyi yok, öyle olunca çocuk hiç bir şey anlamıyordu doğru düzgün. Yani bu beni düşündürdü açıkçası, birkaç yerde de böyle karşılaştınca acaba dedim biz daha iyi mi öğretiyoruz. Daha mı çocukların seviyesine inebiliyoruz. Hani onlar ortaokul tecrübesiyle gittikleri için, ortaokul çocuğu zaten soyut döneme yavaş yavaş gidiyor, ama bizim çocuklar hala somut dönemdelere, yani bir şeyin elle tutulur olması lazım. Ben hatırlıyorum ilk İngilizce dersimde iki saat boyunca Türkçenin dışında başka

dillerin olduğunu anlatmaya çalıştım. Çünkü çocuk başka bir dil olduğunu hiç görmemiş, herkesin aynı dili konuştuğunu zannediyordu o yaşında.” (Ö16)

4.5. Öğrencilere İlişkin Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen beşinci soru “Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken öğrencilerinize ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” olmuştur. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 4.5.’te görülmektedir.

Tablo 4.5. Birleştirilmiş Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminde Öğrencilere İlişkin Sorunlar

Kodlar	Cevaplar
Okunuş yazılış farklılığına bağlı hatalar	Ö1, Ö5, Ö7, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö25
Türkçelerinin yetersiz oluşu	Ö3, Ö9, Ö10, Ö12, Ö17, Ö23
Kendi başlarına çalışma alışkanlığını kazanamamış olmaları	Ö4, Ö6, Ö15, Ö18, Ö24, Ö26,
Yabancı dile önem vermemeleri	Ö2, Ö7, Ö20, Ö21
Telaffuz edememeleri	Ö2, Ö13, Ö16, Ö22
Sorun yok	Ö9, Ö14, Ö19

Tablo 4.5. incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretirken öğrencilerin İngilizcenin okunuş ve yazılışının farklı olmasından bazı öğrencilerin okurken bazı öğrencilerin yazarken hatalar yaptıklarını, öğrencilerin Türkçelerinin yabancı bir dil öğrenebilmek için yeterli olmadığını, kendi başlarına öğrenme alışkanlığını kazanamadıklarından ödevli saatlerden verin alınamadığını, yabancı dile diğer dersler kadar ilgi göstermediklerini ve İngilizce kelimeleri telaffuzda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Üç öğretmen ise öğrenci kaynaklı sorun yaşanmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin karşılaştığı öğrenci kaynaklı sorunlardan en çok öne çıkanı öğrencilerin yabancı dildeki kelimeleri okunduğu gibi yazmaya veya yazıldığı gibi okumaya çalışması olarak görülmektedir. Öğretmenler bu sorunu şöyle ifade etmişlerdir:

- “Özellikle yazılış ve okunuş farklılığından dolayı çok büyük sıkıntı yaşıyoruz biz. Bunu diyebilirim ben hocam.” (Ö5)
- “Tekrar etmeme sorunu. Bir de aynı Türkçede okuduğu gibi okuyor bu da sorun. Okunuşlarında bir sorun oluyor İngilizce kelimelerin.” (Ö7)
- “Mesela yazdıklarıyla okudukları, okudukları şekilde yazıyorlar sizde de oluyordur bu. ‘My name is Ali.’ diyecek aynı şekilde okuduğu gibi yazıyor sürekli uyarmama rağmen aynı şekilde tekrar ediyor bunu. Bu tarz sorunlar yaşıyorum genelde. Konuşurken bir sıkıntımız olmuyor diyalog kurabiliyorlar bence. Akıllı tahtayı kullandığımda bayağı istekliler, kullanmadığımızda yine mi yazı yazacağız şeklinde oluyorlar.” (Ö11)

- “Öncelikle kelimeyi Türkçe okumaya çalışıyor. O çok sıkıntılı oluyor hani.” (Ö16)

Araştırmaya katılan öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda öğrencilerin Türkçelerinin yeterince iyi olmayışından yabancı dil öğretiminde soruna sebep olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler bu sorunu şöyle ifade etmişlerdir:

- “İngilizceden ziyade bizim öğrencilerde genelde Türkçe sıkıntımız olduğu için İngilizceye fırsat gelmiyor.” (Ö3)
- “Çok istekliler ancak öğrenemiyorlar. Neden öğrenemiyorlar, hem günlük hayatta kullanmadıkları bir dil, yani hiçbir yerde karşılaşmıyorlar köy yerinde, bir de son iki yıldır pandemi nedeniyle çocuklar okuldan çok uzak kaldılar. Zaten Türkçeyi öğrenemediler. Ben ikinci sınıflara hala okuma yazma öğretiyorum.” (Ö12)
- “Başlı başına tabi ki birleştirilmiş olması, köy olmasının vermiş olduğu bir dezavantaj var. Zaten Türkçede dikte yapmakta da zorlanıyoruz, okuma yapmakta da zorlanıyoruz. Haliyle Türkçede zorlanan çocuklara bir de İngilizce vermek ekstra bir zorluk oluyor. Çocuklar Türkçede geri kalmışken mesela ikinci sınıf öğrencisi için Türkçesi çok iyi olmayan bir çocuk için İngilizce daha da zorlaşıyor. O yüzden tabi ki istediğimiz verimi alamıyoruz.” (Ö17)

Öğrencilerin kendi başlarına çalışma alışkanlıklarının olmayışı da yabancı dil öğretiminde sorunlara sebep olmaktadır. Ödevlendirilen öğrenciler öğretmenle ders işleyen grubun dikkatini dağıtmaktadırlar. Öğretmenler bu sorunu şöyle ifade etmişlerdir:

- “Birlerle aynı sınıfta işlediğim için ben, sınıfta çocuklarda bir dikkat dağınıklığı oluyor.” (Ö6)
- “Ödevlendirme yapılan sınıfın öğretmene ihtiyaç duyması en büyük sorunumuz.” (Ö18)

Öğrencileri yabancı dildeki kelimeleri telaffuz edememeleri ve İngilizceye diğer dersler kadar önem vermemeleri de öğretmenlerin karşısına öğrenci kaynaklı sorun olarak çıkmaktadır. Örneğin:

- “Öğrenci kaynaklı sorunlar şöyle köy kırsal kesimde olduğumuz için burası için bahsediyorum, İngilizce biraz çocuklarda geri planda olabiliyor. Türkçe, matematik veya fen dersinin arkasında kalabiliyor. Artı, telaffuz konusunda mesela sıkıntı benim yaşadığım. Çocuk o algıyı daha yenememiş tamamen işte biz ilkokul birde ne yapıyoruz,

Türkçe öğrenirken normal okuyoruz. Çocuk o İngilizce telaffuzu, okumayı söylesen de, 10 kere tekrar etsen de onu kapması biraz zor oluyor.” (Ö2)

- “Söyleyemiyorlar hocam. Telaffuz konusunda sıkıntı oluyor.” (Ö13)

4.6. Öğrenme-Öğretme Sürecine ilişkin sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen altıncı soru “Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken, öğrenme-öğretme sürecine ilişkin olarak ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” olmuştur. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 4.6.’da görülmektedir.

Tablo 4.6. Öğrenme Öğretme Sürecine İlişkin Sorunlar

Temalar	Cevaplar
Ödevlendirilen grup öğretmenli gruba müdahil oluyor.	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18 Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26
Sorun yaşamıyorum.	Ö3, Ö4, Ö8, Ö15, Ö16,

Tablo 4.6. incelendiğinde ödevlendirilen grubun öğretmenle ders işleyen gruba müdahale etmelerinin, sınıf öğretmenlerinin yabancı dil derslerinde öğrenme-öğretme sürecine ilişkin yaşadığı tek sorun olarak görülmektedir.

Öğretmenli-ödevli saatler şeklinde ders işleyen öğretmenler ödevlendirilen grubun öğretmenle aktif bir şekilde ders işleyen gruba müdahale ettiklerini, sınıf düzenini bozduklarını çünkü ders kitaplarının ödevli saatlere uygun hazırlanmadığını, yabancı dil öğrenme sürecinin ödevli saatlerde öğrencilerce devam ettirilemediğini belirtmişlerdir. Öğretmenler görüşlerini şu ifadelerle belirtmişlerdir:

- “Birler sürekli derse müdahale ediyor, bir de birlerin ilgisi şu anda daha fazla. Görmedikleri için bazen yabancı dilde soru soruyorum mesela mor ne renk diyorum hemen oradan ‘purple’ diye atlıyorlar, onlara söylemediğimi ikilerin söylemesini istediğimi söylüyorum, yani sürekli bu tarz şeyler oluyor.” (Ö11)
- “Ödev verdiklerimiz yapmak istemiyor mesela. Onlar da diğerlerini dinlemek istiyor. Onun dışında yani, öyle hocam. Bütün birleştirilmiş sınıfın dezavantajlarını sayabilirim yani.” (Ö13)
- “Daha önce de açıkladığım gibi ödevlendirilen çocukların dikkat dağınık ve davranışlarına maruz kalıyor ders işlediğim çocuklar.” (Ö17)
- “Kitaplar birleştirilmiş sınıflara uygun olamadığı için ödevli öğrenciler öğretmenli derslerin bölünmesine neden oluyor.” (Ö18)

- “Ödevli zamanlarda diğer öğrencilerle ders işlerken en çok karşılaştığım sorun ödevi ile ilgili soruların ya da çalışmasını bitiren öğrencilerin ders işlenen konuyu bölmeleri.” (Ö19)
- “Birleştirilmiş sınıfın genel sıkıntısı bu, İngilizceye de yansıyor tabi ki. Şöyle bir sıkıntı ödevli derste çocuk yaramazlık yapmasa bile, bir soru sormak için geldiği zaman bile ders bölünüyor. Ders bölününce hem diğer derslerle de alakalı aslında. Diğer derslerde de aynı şey oluyor. Çocuk soru sormaya geldiği zaman niye geldin de diyemezsin, çocuğun soru sorması kadar doğal bir şey yok, ama geldiği zaman tüm dikkat dağılıyor.” (Ö20)

Sorun yaşamadığını belirten öğretmenlerin ise tüm sınıf seviyelerini birleştirerek ortak ders işleyen öğretmenler olduğu görülmektedir. Bu öğretmenler şu ifadeleri kullanmışlardır:

- “Ben böyle bir şey yaptığım için dediğim gibi iki, üç ve dördü hep beraber yaptığım için öyle bir sorunum olmuyor. Aynı anda öğrettiğim için öyle bir sorun yaşamadım. Ne diyebilirim, ama birinci sınıfta işte kendince, ikinci dönemde başladığımda demek ki algısı açık olduğu için alıyordu. Böyle bir avantaj oluyor. Hep bir arada yaptığım için, ödevli-ödevsiz yapmadığım için böyle bir sorun olmuyor.” (Ö7)
- “Açıkçası şöyle söyleyeyim, ben bu sene geldim, İngilizce dersinde öğrencilerin çok da alt yapısı yoktu. Yani şöyle söyleyeyim ikinci sınıf düzeyinde bir dördüncü sınıf grubu vardı. O yüzden ben genelde böyle eski telafiye yönelik bir şeyler yapabiliyorum. Bu yüzden de toplu olarak ders işleme şansım oluyor.” (Ö10)

4.7. Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen yedinci soru “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil eğitiminde ölçme değerlendirme ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular Tablo 4.7.’de verilmektedir.

Tablo 4.7. Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Sorunlar

Temalar	Cevaplar
Üst düzey becerileri ölçemiyorum.	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö17,
Amacına uygun ölçme yapmıyorum.	Ö7, Ö9, Ö13, Ö15, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25
Sorun yaşamıyorum.	Ö14, Ö19, Ö21
Hiç ölçme yapmıyorum.	Ö3
Ölçme değerlendirme için az zaman kalıyor.	Ö18

Tablo 4.7.'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu ölçme değerlendirmede sorun yaşamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler üst düzey becerileri ölçemediklerini, ölçme değerlendirmeyi amacına uygun yapmadıklarını, ölçme değerlendirmeye zaman kalmadığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra ölçme değerlendirme yapmadığını ve ölçme değerlendirmede sorun yaşamadığını belirten öğretmenler olduğu da görülmektedir.

Üst düzey becerileri ölçemediğini belirten öğretmenler ölçme değerlendirmeyi kelime düzeyinde yaptıklarını, ikinci ve üçüncü sınıflarda ölçme değerlendirmeyi sözlü olarak yaptıklarını belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Hocam zaten çok üst düzey becerilerini ölçmüyoruz İngilizcede. Daha çok kelime düzeyinde ölçme yapıyoruz. Hani cümle, telaffuz, okuma düzeyinde yapmıyoruz. Daha çok bilgi, kelime düzeyinde yaptığımız için diğer üç alanda çocuk eksiklikler yaşıyor.” (Ö1)
- “Ben genelde şöyle oluyor mesela yaptığım dersleri sonraki günlerde İngilizce dersine denk getirmeme gerek yok, teneffüste bile, öğle arasında bile boş kaldığımız bir anda, ders bitmiştir son üç dakika kalmıştır o sırada falan geçmişte öğrendiğimiz kelimelerle ilgili çocuklara soruyorum dönüt almaya çalışıyorum. Ezberlemişler mi ezberlediklerini unutmuşlar mı falan diye, kelimeyi telaffuz olarak biliyorlar okunu olarak ama yazılıya geldiğimiz zaman dördüncü sınıflarda o sıkıntıyı çok yaşıyorum. Çocuk yazılışını, yani okunuşuyla biliyor kelimeyi ama yazılışını kâğıda yanlış aktarıyor. O konuda çok sıkıntı yaşıyoruz. Ölçme konusunda o biraz sıkıntı. Yazılışını öğrenme konusunda.” (Ö10)
- “Ben genelde resimli olan soruları tercih ediyorum. Hani çocuk hani yazmadan ziyade, çünkü eksik harf, eksik kelime çok yazıyor çocuk ya da hatırlamıyor. O yüzden resimle kelimeleri eşleştirme olduğu zaman çocuk daha iyi yapıyor. O yüzden soru bulmakta zorlanıyorum, oradan buradan kes yapıştır yapıyorum. Açıkçası bu çocukların seviyesi hani düşük oluyor, çok yükseltemiyorsun hani yani kalkıp ta bir gramer kurmasını beklemiyorum en azından kelimeleri bilse bile iyi diyorum. Çok iyi olan öğrenciler cümle kurmaya geçebiliyor. O yüzden genelde kelime eşleştirme, resimli soruları bulmaya çalışıyorum.” (Ö16)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazıları ise amacına uygun ölçme yapmadığını, özellikle dördüncü sınıfların sınavlarında önceden benzer sorular vererek sınavdan yüksek not almasına yardımcı olduklarını, yine yazılı sınavlarda yapılan öğrenci cevaplarındaki yazım yanlışlarını görmezden geldiklerini belirtmiştir. Örneğin:

- “Çoğunda İngilizcede yardımcı oluyoruz çocuklara. Yazım konusunda fazla puan kırmamaya çalışıyoruz. Açıkçası amacına uygun değerlendirme de yapmıyoruz. Yazımları yanlış yapıyorlar, okudukları gibi yazıyorlar dediğim gibi çok amacına uygun değerlendirme olmuyor. İki ve üçlere sadece tekrar yaptırıyorum ve birbirlerine soru sormalarını istiyorum, o şekilde ölçmeye çalışıyorum.” (Ö13)
- “Zaten dördüncü sınıflara yazılı yapıyorum. Yani yazılılarda da çocuklar ilk defa yazılı oldukları için, bir de bir buçuk yıl neredeyse okula gelmediler. Bu nedenle birazcık yardımcı oluyorum açıkçası sınavlarda. İkilere, üçlere de yarışma şeklinde yapıyorum. Özellikle quiz falan yapmıyorum yani.” (Ö15)

Bunların dışında hiç ölçme değerlendirme yapmadığını ve ölçme değerlendirme için zaman kalmadığını belirten öğretmenler de bulunmaktadır. Bu öğretmenler şu ifadeleri kullanmışlardır:

- “Asıl sıkıntı ölçme değerlendirmeyi yapamıyorum. Normalde ölçme değerlendirmeyi diğer derslerde yaptığınızda geri dönüt alıyorsunuz. Ne öğrenip öğrenmediğini bilebiliyorsunuz fakat ben İngilizcede ölçme değerlendirme yapamıyorum çünkü bu yönerge sıkıntısı orada da sorularda şeylerde var. Mesela benim ölçme değerlendirme yapabilmem için renkleri sormam gerekiyor. Renkleri sorduğumda eğer kâğıt vereceksem zaten o imkânım. Renkli çıkarma imkânımız yok. Diğer türlü açıkçası İngilizcede ölçme değerlendirme yapmıyorum, yapamıyorum.” (Ö3)
- “Dersler öğretmenli ve ödevli saatler olarak ayrıldığı için ders sırasında konuyu değerlendirmeye ayrılan süreyi kısıtlı tutmak zorunda kalıyorum.” (Ö18)

4.8. Öğretim Programına İlişkin Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen sekizinci soru “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde Yabancı Dil Öğretim Programına ilişkin olarak ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” olmuştur. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 4.8.’de görülmektedir.

Tablo 4.8. Öğretim Programına İlişkin Sorunlar

Temalar	Cevaplar
Öğretim programı çok yoğun.	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26
Öğretim programı Türkçe olmadığı için anlayamıyorum.	Ö2, Ö3, Ö17
Sorun yaşamıyorum.	Ö17, Ö19
Programa bağlı kalmıyorum.	Ö21
Fikrim yok.	Ö1, Ö12

Tablo 4.8 incelendiğinde öğretmenler alınan cevapların beş temada toplandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerce en sık tekrarlanan tema, programın çok yoğun olduğudur.

- “Programın yoğun olması nedeniyle birleştirilmiş sınıflarda öğretmenli ders saatinin az olması konuların normalden hızlı işlenmesine neden oluyor. Bu durum öğrenci merkezli öğrenmeyi kısıtlıyor.” (Ö18)
- “Yani programa ilişkin çok fazla, belki biraz daha basite indirgenebilir diye düşünüyorum. Yani deminki dediğim gibi kreşte ya da daha büyük şehirlerde İngilizceyle tanışarak gelmiş çocuklar için belki çok şey değil ama bir köy çocuğunu ele alırsak yani sanki böyle sıfırdan değil de ikinci üçüncü basamaktan başlanıyor gibi. Yani biraz daha basite indirgenebilir bence. Yani kapsam daraltılabilir diye düşünüyorum. Bence yoğun program. Ben öyle olduğunu düşünüyorum. Kesinlikle dördüncü sınıfın özellikle çok ağır olduğunu düşünüyorum. Daha basite indirgenebilir bence. Çünkü bu sefer o yoğunluğu vermeye çalışırken diğer basitler de çok sağlıklı verilemeyebiliyor. Hani hepsini vermeye çalışmaktansa daha basite indirgenip onlarla temel oluşturulursa ortaokulda üzerinde daha iyi konulursa daha sağlıklı olabilir aslında.” (Ö22)
- “Dörtlerin programı çok ağır, çok fazla kelime var, çok fazla diyalog var, çok fazla cümle kurma var. Çocuklar cümlelere baktıklarında zaten önyargılı olarak biz bunu yapamıyoruz diyorlar. Ve tabi ki bu önyargıyı kırması da yıkması da zor oluyor. Kitapların, özellikle dördüncü sınıf İngilizce kitabının, hatta belki üçüncü sınıf kitabının da birazcık daha, diyalog şeklinde mi olabilir, bilmiyorum ama kitapların biraz daha çocuklara göre sadeleştirilmesi gerekir. Yani özellikle birleştirilmiş sınıflarda, hani bu çocuklar doğru düzgün değil, haftada düzgün bir şekilde bir saat İngilizce dersi yaptıkları için diğer saat ödev saati oluyor zaten, daha basite indirgenerek, daha böyle bitirilebilecek şekilde kitapların olmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum açıkçası.” (Ö24)

Araştırmaya katılan bazı öğretmenler öğretim programının yabancı dilde hazırlanmış olmasının programı anlamayı zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Şimdi öğretim programı dediğimiz şey; biz ne yapıyoruz biz yıllık plan hazırlıyoruz. Yıllık planı da genellikle zaten bir yerlerden örnek alıyoruz. Orada yeterince açıklayıcı bir şey yok. Sadece kazanım yazmak için kullanıyorum o planı. (...) Öğretim programı

dediğimiz olay, ders planı, yıllık plan İngilizce yazıyor; bize çok hitap etmiyor. İngilizce orada bir kazanım yazmış ama bizim çok bir şey anladığımız yok.” (Ö2)

- “Öğretim programıyla alakalı bir sorunum yok, ancak indirdiğim program İngilizce olduğu için onları anlamakta zorlanıyorum. Yani kazanımların ne olduğunu anlayabilmek için Türkçeye çeviriyorum. Bu şekilde hani belki benim eksikliğim bu noktada öğretim programının İngilizce olması benim için dezavantaj.” (Ö17)

İki öğretmen programla ilgili sorun yaşamadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerinden bazıları şöyledir:

- “Öğretim programıyla alakalı bir sorunum yok, ancak indirdiğim program İngilizce olduğu için onları anlamakta zorlanıyorum. Yani kazanımların ne olduğunu anlayabilmek için Türkçeye çeviriyorum. Bu şekilde hani belki benim eksikliğim bu noktada öğretim programının İngilizce olması benim için dezavantaj. Bunun dışında bir ekstra problem yok yani. Gayet yerli yerinde, ikinci sınıf öğrencisine verilmesi gereken bir program yani.” (Ö17)
- “Programı uygularken herhangi bir sorunla karşılaşmadım.” (Ö19)

Programa bağlı kalmadığını belirten bir öğretmen de olmuştur. Bu öğretmen görüşünü şöyle ifade etmiştir:

- “Öğretim programından daha çok ben neyi biliyorsam onu öğretmeye çalıştığım için, elimde telefon böyle çeviri sürekli açık, o şekilde devam ediyorum.” (Ö21)

Program hakkında fikri olmadığını belirten öğretmenler de olmuştur. Bu öğretmenler konu hakkındaki görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

- “Hem yıllık planlarla hem ders kitaplarında paralel gidiyoruz. Bu konuda bir şey diyemeyeceğim.” (Ö1)
- “Yabancı dil öğretim programını hiç uygulamadım, içeriğini de bilmiyorum hiç okumadım. Yani hiç bilmiyorum programı. Yıllık planlarda bakıyorum ama birleştirilmiş sınıflara yönelik programı hiç incelemedim.” (Ö12)

4.9. Okulun Fiziksel Şartlarına İlişkin Sorunlar

Öğretmenlere sorulan bir diğer soru da “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretirken okulunuzun fiziksel şartlarına ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” olmuştur. Bu soruya verilen cevaplardan elde edilen veriler derlenerek Tablo 4.9.’da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Fiziksel Şartlara İlişkin Sorun Yaşama Durumu

Temalar	Cevaplar
Sorun yaşamıyorum.	Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15, Ö16, Ö19, Ö21, Ö23, Ö24, Ö26
Sorun yaşıyorum.	Ö1, Ö5, Ö6, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö25,

Araştırmaya katılan 14 öğretmen birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken fiziksel şartlara ilişkin soru yaşamadığını belirtmiştir. 12 öğretmen ise okullarının fiziksel şartlarının yabancı dil öğretimini sekteye uğrattığını ifade etmiştir. Bu öğretmenlerden alınan cevaplar derlenerek Tablo 4.10.’de verilmektedir. Tablo 4.10. incelendiğinde okulların fiziksel şartları, birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde sorunlara yol açmaktadır.

Tablo 4.10. Fiziksel Şartlara İlişkin Yaşanan Sorunlar

Eksiklikler	Öğretmene yansıması	Cevaplar
Akıllı tahta eksikliği	Kavramları görselleştiremiyorum. Dinleme etkinliği yaptırıyorum. Dersleri etkileşimli hale getiremiyorum.	Ö1, Ö20 Ö1, Ö17, Ö20 Ö12
Materyal eksikliği	Materyal sıkıntısı yaşıyorum.	Ö1, Ö22, Ö25
Okulda fazladan boş derslik olmaması	Ödevlendirilen grup dikkat dağıtıyor.	Ö6, Ö9, Ö13
Renkli yazıcı olmaması	Renkli çalışma kâğıdı hazırlayamıyorum.	Ö14, Ö20
Sınıfın dar olması	Yabancı dil konularına panolarda yer ayıramıyorum.	Ö18

Sınıfında akıllı tahta olmayışının eğitim öğretim sürecinde sorunlara yol açtığını belirten öğretmenler, bu durumun kavramları görselleştirme noktasında sorun oluşturduğunu, dinleme etkinliklerini yaptıramadıklarını ve dersleri etkileşimli hale getiremediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

- “Özellikle çocuklarda bizde akıllı tahta olmadığı için akıllı tahtadan öğrenilen kelimenin, kavramı daha çok kullanıldığı farklı alanlarda görselleştiremiyoruz. Yani sözel düzeyde kalıyor teknolojik yetersizliklerden dolayı. Çocuklara podcastler, kısa videolar şeklinde telaffuzunu öğretmiyoruz. İmkânsızlıklar öğrenmeyi biraz daha geciktiriyor. Akıllı tahta olmadığı için ben çocuğa atıyorum büyük-küçük kavramını göstermek istiyorum. Ya da büyük küçük kavramını animasyonda izletmek istiyorum. Bu şekilde izletmiyorum. Öğretim materyallerimiz eksik.” (Ö1)

- “Hocam, tabi merkez öğrencisi ile köy öğrencisi fiziksel olarak da imkân olarak da her yönden birbirinden farklı. Köyümüz biraz merkezden uzak bir köy. Zaten birleştirilmiş sınıflar merkeze yakın hiç bir yerde yok. Ben bir tek doğuda görmüştüm. Dört yıl Siirt’te birleştirilmiş sınıf okutmuştum müdür yetkili olarak. Şimdi buraya geldim burada da birleştirilmiş sınıfla karşılaştım. Okulumuzun fiziksel imkânları çok iyi. Okulumuz yeni, biraz önce saydığım olaylar yok. Örneğin kadrolu hizmetlimiz var, okulumuz kaloriferli, projeksiyon cihazımız var, sıralarımız tekli sıra özel sınıf gibi. Fiziksel imkânlar iyi ama gelişim olarak çocukları geliştiremiyoruz. Bu da kırsal kesimde yaşamının getirisi sanırım. Şimdi merkezdeki öğrenciler uyarılara daha çok maruz kalıyorlar. Köy yerindeki öğrenciler pek İngilizceyle alakaları yok. Örneğin merkezde bir öğrenci Mevlana’ya gidiyor ziyarete bir turist görüyor onun konuşmasından bile etkileniyor. Köy yerinde imkânlar kısıtlı olduğu için sıkıntı oluyor. Fiziksel imkânlar var ancak öğrencilerin gelişim açısından umarım doğru cevabı vermişimdir. Biraz önce dediğim gibi etkileşim yok. Akıllı tahta bu etkileşimi sağlıyor mesela. Bizde maalesef sadece projeksiyon cihazı var. Bunda da en fazla video izletebiliyorum. Bununla da herhangi bir etkileşim içine girmiyor çocuklar. Örnek veriyorum akıllı tahtadaki gibi oyun oynayamıyorlar, eşleştirme yapamıyorlar, dokunup hissedemiyorlar, görseli yerleştirme eşleştirme yapamıyorlar. Bunlar da imkânlardan dolayı kısıtlılık. Renkli fotokopi olmadığı için renklerle alakalı çıktı alamıyorum, etkinlik yapamıyorum bu yüzden materyallerin çoğunu öğrencilere oluşturtuyorum.” (Ö12)
- “Hâlihazırda akıllı tahtamız yok veya akıllı tahtayı da geçtim artık köy ortamında, bir tane hoparlörümüz var bizim, üç ve dörtlerle sürekli çakışıyoruz. Dolayısıyla ben İngilizce dersinde bilgisayarı açayım bir şey dinleteyim dediğim zaman o hoparlörü zaman zaman elde edemiyoruz, paylaşım olduğu için. Bu yüzden fiziksel ve materyal anlamında eksikliklerimiz var.” (Ö17)
- “Yani akıllı tahta, projeksiyon, görsellik her zaman karşılaştığımız sorunlar. Renkli yazıcı yok, olan da bozuk bu gibi sorunlarla kendimiz uğraşmak zorundayız. Normal büyük okullar gibi para toplayıp halledemiyoruz da. Mesela ben birlerle Türkçe dersi yaparken ikilere İngilizceden çeşitli videolar Okulistikten falan açıp, İngilizce öğretimi konusunda daha faydalı olabilirim diye düşünüyorum. Ama bunlar olmayınca, zaten zaman da kısıtlı olunca İngilizce kaynıyor gidiyor arada yani.” (Ö20)

Sınıfında yabancı dil öğretim materyali olmadığı için öğretme sürecinde sorunla karşılaşan öğretmenler kendilerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- “Hocam mesela keşke hani olsa da bu hani eğitim öğretim kartları olur, veya branş öğretmenlerinin kullandığı materyaller olur ya yani kendileri İngilizce anlatırken kullandıkları materyaller bizde yok. Onlar olmadığı zaman bunun dezavantajları var. Materyal eksikliği diyebiliriz.”(Ö5)
- “Okulumuz zaten tek sınıfız okulun içinde ama tabi ki materyal olarak İngilizce biraz mesela görsel olarak işte sınıfta kullanılacak materyaller açısından onlar biraz donanımız eksik, kendimiz almak istediğimiz zaman da bunlar oldukça pahalı ürünler. Hani belki sene başında İngilizceye yönelik sadece birer kitap gönderilmesinden ziyade belki birer kutu gönderilip sınıf içerisinde asılacak materyaller olabilir, basit oyunlar olabilir İngilizceyle alakalı hani her okula birer tane gönderilebilir. Hani çünkü bunlar biraz temin edilmesi konusunda sıkıntı yaşanabiliyor. Pahalı ürünler çünkü. Bu şekilde belki farklı şeylerle, çocukların ilgisini çekecek farklı şeylerle desteklenebilir. Yani materyal anlamında sadece kitap alıyoruz. Belki farklı oyunlar olabilir, görseller duvarlara asılacak şeyler, hani bunlar konusunda biraz eksik olduğunu düşünüyorum.” (Ö22)

Araştırmaya katılan iki öğretmen okulunda fazladan boş derslik olmamasının yabancı dil öğretimini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Boş derslik olması halinde ödevlendirilen ve öğretmenli grubu birbirinden ayırarak bölünmeden ders yapabileceğini belirten öğretmenler, bu sorunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

- “Ek dersliğimiz yok. Ek dersliğimiz olsa belki hani şey iki sınıf ayırabilirsin, şey yapabilirsin öyle İngilizce dersi için ama öyle.”(Ö9)
- “Fiziksel şartları şu şekilde hocam, mesela benim öğretmen odam yok, tek öğretmenim. Öğretmen odası olmayan bir bina yani, ikinci bir sınıf imkânım yok. Ben dörtlerle ders işlerken özellikle kışın diğer çocuklara oyun oynamalarına müsaade edecek ikinci bir sınıf ortam yok. Ben kışın dörtlerle İngilizce dersi işlerken diğerleri çok sıkıldıklarını söyledi bana mesela.” (Ö13)

İki öğretmen okulunda renkli yazıcı olmamasının öğrenme öğretme sürecinde soruna yol açtığını belirtmişlerdir. Öğretmenler bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- “Zaten çocuklarımız Türkçe konuştuğu için dil problemimiz de yok, o şekilde fiziksel şartlarda sorun yaşamıyorum ben. Akıllı tahtamız yok ama bilgisayarla hallediyoruz. Akıllı tahtamız olsa daha iyi olur tabi. Renkli fotokopimiz yok ama normal fotokopimiz

var etkinliklerde fotokopi veriyorum ama akıllı tahta renkli fotokopi olmadığı için sorunlar yaşıyorum.” (Ö14)

- “Renkli yazıcı yok, olan da bozuk. Bu gibi sorunlarla kendimiz uğraşmak zorundayız. Normal büyük okullar gibi para toplayıp halledemiyoruz da. Bunların eksikliğinden dolayı görsel ve işitsel olarak sağlayamıyoruz. Vakit de kazandırıyor böyle şeyler.” (Ö20)

Bir öğretmen de sınıfı dar olduğu için sınıfındaki panolara yabancı dil ile öğrenilenlerle alakalı görseller asamadığını belirtmiştir:

- “Okulum tek derslikli eski bir sınıf olduğundan imkânlarım kısıtlı. Pano hazırlarken yabancı dil konularına yeterli alan sağlayamıyoruz.” (Ö18)

4.10. Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri

Öğretmenlere son olarak “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara sizin çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının devam ettirilmemesi gerektiğini belirten bir öğretmenin (Ö26) verdiği cevap herhangi bir çözüm önerisi sunmadığından, araştırmaya katılan diğer 25 öğretmenden elde edilen veriler derlenerek Tablo 4.11.’de sunulmuştur.

Tablo 4.11. Çözüm Önerileri

Temalar	Cevaplar
Aileler yabancı dilin önemi konusunda bilinçlendirilmeli	Ö1, Ö8, Ö13
Öğretmenler derslerinde görsel-işitsel uyaranlara yer vermeli	Ö1, Ö15
İngilizce ders saati artırılmalı	Ö2, Ö22, Ö23
Birleştirilmiş sınıflara özel ek kaynaklar dağıtılmalı	Ö2, Ö23
Kitaplar birleştirilmiş sınıflara özel hazırlanmalı	Ö4, Ö16, Ö18, Ö24
Yabancı dil öğretmeni görevlendirilmeli	Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö25
Sınıf öğretmenleri yabancı dil öğretimi eğitimi almalı	Ö2, Ö7, Ö10, Ö17, Ö25
Öğretim programı sadeleştirilmeli	Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö18, Ö20, Ö23
Birleştirilmiş sınıflara materyaller sağlanmalı	Ö10, Ö13, Ö18
Fiziksel imkânlar artırılmalı	Ö16
Dört sınıfa ortak bir program geliştirilmeli	Ö20, Ö22

Öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunların çözümü için neler yapılabileceği sorulduğunda birçok öneri sunmuşlardır. Bu önerilerden en sık tekrarlanan birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimini branş öğretmenlerinin yürütmesi gerektiği yönündedir. Öğretmenler bu durumun mümkün olmadığı durumlar için ise öğretim programı sadeleştirilmeli, sınıf öğretmenlerine yabancı dil öğretimine yönelik eğitimler verilmeli, birleştirilmiş sınıflar için ayrı ders kitapları hazırlanmalı, yabancı dil ders saati artırılmalı, aileler yabancı dilin önemi konusunda bilinçlendirilmeli, birleştirilmiş sınıflara

materyaller verilmeli, birleştirilmiş sınıflara özel ek kitaplar dağıtılmalı, öğretmenler derslerinde görsel-işitsel uyaranlar kullanmalı, dört sınıfta ortak yürütülecek bir program geliştirilmeli ve okulların fiziksel imkânları artırılmalı şeklinde önerilerde bulunmuşlardır.

Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil derslerini yabancı branş öğretmenlerinin vermesi gerektiğini belirten öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- “Hocam sorunlarımızın, yani ne olsa çözülür, branş öğretmenin girmesini biz açıkçası önemsiyoruz. Çocuklar için baktığımızda daha avantajlı olur, daha güzel olur, öğrenmeleri açısından daha iyi olur çocuklar için. Konumuzun başlığı da öyle ya birleştirilmiş sınıflar diyoruz hep. Yani bu eğer hani genel bir sorun varsa müstakil sınıflarda da bu sorun olması gerekirdi. Eğer birleştirilmiş sınıflarda bu sorun varsa tahminimce birleştirilmiş sınıfın verdiği dezavantajlardandır. Bir de üstüne üstlük branş öğretmeni yerine biz girdiği zaman o da artı dezavantaj sağlıyor. Şunu diyeceğim branş öğretmeni girerse daha derli toplu olur öğrenciler açısından verimli olur diye düşünüyorum.” (Ö5)
- “Öncelikle birleştirilmiş sınıf uygulamasının ortadan kalkması lazım. Tabi bazı bölgelerde avantaj, ben de bazı noktalardan avantaja dönüştürebiliyorum ama, ha sade İngilizceyi baz alırsak kesinlikle birleştirilmiş sınıflarda olmaması gereken bir şey. Dediğim gibi hocam birleştirilmiş sınıflarda zaten İngilizce öğretimi olmuyor, ne kadar olabilir ki siz de biliyorsunuz. Öğretim yapabileni de pek zannetmiyorum. Birleştirilmiş sınıfların İngilizce eğitiminde en azından ayrılması lazım. Köy okullarına İngilizce öğretmeni verilmesi gerekiyor. Sınıf öğretmenleri olarak hangi işe koşturacağız? Kesinlikle alanında uzman bir öğretmenin İngilizce dersini vermesi gerekiyor ve bunu konuşma yöntemiyle vermesi gerekiyor. Çocuklar ilkokuldan beri gramer olarak İngilizce görüyorlar ben de ilkokuldan başladım İngilizceye, ortaokul, lise, lisans, yüksek lisans da bile İngilizce gördük ama İngilizce bilmiyorum. Böyle de bir durumumuz var. Birleştirilmiş sınıf uygulamasında İngilizce dersi için sınıfların bölünmesi ve her sınıfa ayrı ayrı ders verilmesi gerekli bence.” (Ö12)

Branş öğretmenin görevlendirilmesinin mümkün olmadığı durumlar içinse öğretmenler farklı öneride bulunmuşlardır. En sık yapılan öneriden başlanarak en az tekrarlanan öneriye doğru sıralandığında öğretmenler şu ifadeleri kullanmışlardır:

Öğretim programı sadeleştirilmeli. Araştırmaya katılan öğretmenler, öğrencilerin gerek diğer derslerde yeterli kazanım elde edememiş olmasından gerekse yabancı dil ders saatlerinin sınıflar arasında paylaştırılmasından öğretim programının yılsonuna kadar tamamlanamadığını belirtmişlerdir. Öğretim programının çok yoğun olduğunu belirten öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda programın yetiştirilebilmesinin ancak program sadeleştirilirse mümkün olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Hocam zaten genel olarak bütün derslerde birleştirilmiş sınıf biraz daha farklı alan, mesela geldiğimde bir süre birleştirilmiş sınıf mantığına ben bile alışamadım. O yüzden genel öğretim programı hiçbir şekilde birleştirilmiş sınıflarda, ben yani bilmiyorum kendi adıma söyleyeyim, kendim de birleştirilmiş sınıfta okudum, İngilizce konusunda birleştirilmiş sınıflar dezavantajlı oluyor. Diğer derslerde de öyle. Mesela sadece dördüncü sınıflarla sadece olsa bütün dersleri rahat rahat işleyebilirsiniz, yani geniş bir zamanın olabilir ya da sadece iki, sadece üç müstakil bir sınıf olsa ama öğretim programı çok yoğun. Program yoğun olduğu için de yetiştirme kaygısı yaşıyoruz biraz. Bütün sınıflarda yetiştirme kaygısı olduğu için. O yüzden ben programın belki birleştirilmiş sınıflarda biraz daha esnetilebileceğini düşünüyorum.” (Ö10)
- “Programlar biraz ağır. Hafifletilmeli bence. Üçüncü sınıflar özellikle ağır geliyor. Biz de ikinci sınıfta okuma yazma öğreniyorlar gibi. Tam olarak üçüncü sınıfta okuma yazmaya geçiyorlar. Daha az bilgi içeren program olabilir.” (Ö13)

Sınıf öğretmenlerine yabancı dil öğretimine yönelik eğitimler verilmeli. Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi ve hizmet öncesi yabancı dil öğretimine yönelik bir eğitim almamış olmaları birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde sorun yaşamasına sebep olmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu sorunun çözümüne yönelik önerisi, sınıf öğretmenlerinin tamamladıklarında sertifika alabilecekleri bir yabancı dil öğretimi eğitimine katılmalarını sağlamaktır. Örneğin:

- “Belirli bir gün için yani. Birleştirilmiş sınıflı öğretmenlere İngilizce eğitim verilebilir. Zorunlu hale gelecek bence. Biliyorsunuz öğretmenlerimiz biraz bu tip konularda hevesiz. Bir şeye gitmek istemiyor. Zorunlu İngilizce eğitimi verilebilir. Sonunda sertifika verilebilir. Benim için önemli değil ama bazı öğretmenler için sertifika önemli. Böyle şeyler yapılabilir yani.” (Ö7)
- “Sınıf öğretmenlerine İngilizce dersiyle alakalı, kazanımlarla alakalı seminerler verilebilir, eğitimler verilebilir, o noktada da biz eksikiz.” (Ö17)

Birleştirilmiş sınıflar için ayrı ders kitapları hazırlanmalı. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin kalitesinin artırılması öğrencilerin kendi başlarına geçirdikleri süre olan ödevli saatlerden daha fazla verim alınmasına bağlıdır. Öğretmenler, MEB tarafından dağıtılan kitapların ödevli ders saatleri için uygun olmadığını çünkü dinleme metni ağırlıklı olduğunu ve öğrencilerin ilgisini çekmekten uzak olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunun çözülebilmesi amacıyla öğretmenler kitapların öğrenci ilgisini çekebilecek hale getirilmesini önermişlerdir. Örneğin:

- “Bir de kitapların daha basit düzeyde ve daha çok resim ağırlıklı ve az yazılı. Dinleme metninden çok yazı ama az yazı. İşte hani eşleştirmeler, boyama tarzı yani etkinlik tarzı kitapları tercih ederdim.” (Ö16)
- “Birleştirilmiş sınıflı okullara branş öğretmeni giremeyeceği için, yani böyle bir şey demeye hakkımız yok da birleştirilmiş sınıf olarak. Yalnız ne yapabiliriz hiç düşünmedim. Şimdi hemen bir düşünüyüm. Biraz önceki söylediğimden yola çıkarak cümleler kurmaya çalışayım. Dediğim gibi kitapların biraz daha sadeleştirilip, çocukların günlük hayatta kullanacakları kelimeleri, cümleleri ders kitaplarına koyup, en azından çocuğun daha fazla ilgisini çekecek, çocuğa göre olabilecek, bu benim hayatımda var dediği, bunu merak edip bunu öğrensem, öğretmeni dinleyip öğrensem, ya da eve gidip tekrar edeyim diyeceği konular olursa açıkçası belki de çocuklar için daha iyi olacağını düşünüyorum. İngilizcede ‘do’, ‘does’ mesela. Çocukları o konuya çekemediğimiz için, çocukların ilgisini çekmediği için belki öğretim noktasında zorlanıyor olabiliriz.” (Ö24)

Yabancı dil ders saati artırılmalı. Birleştirilmiş sınıflarda birleştirilen sınıf sayısına bağlı olarak haftada 2 saat olan yabancı dil dersi iki ya da üç sınıf arasında paylaştırılmaktadır. Öğretmenler bu sorunun çözülebilmesi için birleştirilmiş sınıflarda haftalık yabancı dil ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Onun dışında bir arada öğretim yaptığımız için zaman sıkıntısı, mesela İngilizce saatinin birkaç saat daha şimdi İngilizceye devlet önem veriyor, gelecek de şöyle olacak, böyle olacak. İngilizce öğrensin çocuklar deniyor ama zamanımız sıkıntı özellikle birleştirilmiş sınıflarda belli bir saat sürecinde işlediğimiz için dersleri zamanımız kısıtlı. Ben olsam dört saate filan çıkartırım. Türkçe, matematikle en azından denk tutarım. Sonuçta İngilizce artık normal bir ders bizim için. Eskiden lükstü şimdi bir ders. O yüzden ders saati artırılabilir.” (Ö2)

- “Yani bence en başta hani bizim sadece birleştirilmiş sınıfın genel problemi olarak yani ders saati belki birleştirilmiş sınıflara göre ders saati artırılabilir. Çünkü ben mesela kendi adıma dört sınıfa altı saati verimli bir şekilde geçirmeye çalışıyorum. Belki birleştirilmiş sınıflar için ders saati artırılabilir.” (Ö22)

Aileler yabancı dilin önemi konusunda bilinçlendirilmeli. Araştırmaya katılan öğretmenler yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunların aşılabilmesi için veli desteğinin önemini vurgulamışlardır. Bu sorunun aşılabilmesi için veli desteğinin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Örneğin:

- “İngilizce aileler tarafından da çok ihmal ediliyor çünkü aile İngilizce dilini bilmediği için onu yok sayıyor. Ya da İngilizce öğrensen ne işine yarayacak gibi söyleyebiliyor. Yani ben daha önce karşılaştım. Aile tarafından bilinmediği için çocuk bir probleme maruz kaldığında aileden, evden ya da çevreden kolayca yardım alamıyor. Bu da öğrenmeyi geciktiriyor.” (Ö1)
- “Özellikle velilerin desteği sağlanmalı, benim mesela okulumdaki velilerim biz daha Türkçeyi yeni öğrendik, İngilizceyi öğrenmesin gibi konular yaşadık velilerle. Okutma İngilizce gibisinden. Veli desteği sağlanmalı ilk olarak.” (Ö13)

Birleştirilmiş sınıflara materyaller verilmeli. Öğretmenler yabancı dil öğretiminde materyal kullanımının önemli olduğunu dolayısıyla MEB tarafından yabancı dil öğretim materyallerinin temin edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Mesela bununla ilgili birleştirilmiş sınıflara yönelik eğitici bir şeyler materyaller hazırlanıp gönderilebilir yani. Çünkü İngilizce öğretmenlerinin bir sürü materyali oluyor kendilerinin kullanabildiği. Benim arkadaşlarım alıyorlar ya da kendileri yapıyorlar yıllarca kullanıyorlar İngilizce sınıfları oluyor falan. Biz o konuda hani belki etkin değiliz ya da yetkin değiliz o yüzden materyal ulaştırılabilir çocuklara. İngilizce kaynaklar ulaştırılabilir, biraz o konuda destek sağlanabilir yani. Mesela kes yapıştırılı şeyler oluyor mesela öyle şeyler olabilir.” (Ö10)
- “Okullara yabancı dil ile ilgili görsel materyallerin gönderilmesi gerekli.” (Ö18)

Birleştirilmiş sınıflara özel ek kitaplar dağıtılmalı. Araştırmaya katılan öğretmenler MEB tarafından dağıtılan ders kitaplarının yetersiz olduğunu, öğrenciler için sürekli ek kaynak arayışında olduklarını belirtmişlerdir. Bu sorunun çözümü için birleştirilmiş sınıflarda yabancı

dil derslerinde kullanılmak üzere öğrencilere ek kitaplar sunulmasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin:

- “İngilizce için ekstra çalışma kitapları, etkinlikleri bulamıyoruz. Ben ‘Eğitimhane’yi kullanıyorum genelde. Ama bizim esas baz almamız gereken nokta Milli Eğitimin programı olmalı ama programın açıklayıcılığı çok yok. Etkinlik olarak bize hitap eden yönü fazla değil. Mesela geçen sene kitaplar geldi. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıflara birleştirilmiş sınıflı okullar için. O tarz bir çalışma kitabı üretilip, bütün okullarda aynı planı uygulayıp aynı sonucu elde etmek istiyoruz ama uygulamamız sizin farklı benim farklı işte başkasının farklı veya çalışma noktasında benim elimde kaynak yok diye şey yapmıyorum siz işte sağdan soldan araştırıyorsunuz, o da bir farklılık. Ortak bir kaynak olsa işte ilerdeki sınavlara yönelik çocuklara hitap eden eğlenceli etkinlik yapabileceği sonuçta ilkokulda eğlenceli etkinliklerin çok olduğu zaman çocuk ilgilenir. Ama çocuk testten bir süre sonra sıkılıyor. O şekilde olabilir.” (Ö2)
- “Diğer derslerde kaynak yardımı oluyor ya, onda İngilizce de etkinlik illaki internetten falan bulmak mümkün olabiliyor ama basit düzeyde yine diğer derslerde verilmesi gibi eve ödev şeklinde ondan faydalanılması daha uygun olabilir diye düşünüyorum. Ama bunun diğer derslerde olduğu gibi zor düzeyde olmaması gerekiyor. Ya da hocam bu yardımcı kaynağın bizim ihtiyacımız oluyor açıkçası ödevlendirilen sınıfta. Ders kitaplarının etkinlik kısmı az, genelde de öğrencilerle birlikte gidilmesi gereken metinler oluyor, kısa diyaloglar oluyor, siz bunları okuyun yapın denilecek düzeyde değil. Ünitenin sonunda bir iki sayfa etkinlik oluyor ama oraya kadar onlarla aktif bir şekilde gitmek gerekiyor bunun için etkinlik kitabı uygun olabilir diye düşünüyorum.” (Ö23)

Öğretmenler derslerinde görsel-işitsel uyarılar kullanmalı. Araştırmaya katılan öğretmenler benzer şartlarda çalışan meslektaşlarına yabancı dil dersini görsel-işitsel olarak zenginleştirmelerini önermektedirler. Bu durumun öğrencinin derse olan ilgisini artıracakını belirtmişlerdir. Örneğin:

- “İngilizce dersine giren sınıf öğretmenleri için bol bol görsel kaynak kullanmalarını, cümleleri daha çok bağlam içerisinde çocuklara öğretmelerini tavsiye ederim. Kısa hikâyeler, kısa videolar, aynı kelimenin farklı alanlarda kullanımını; yürümenin ormanda, bahçede kullanımını ya da işte yürümenin mecaz anlamı varsa mecaz anlamda kullanılması, yani bir tane cümle içerisinde bir bağlam içerisinde değil de birden fazla

bağlam içerisinde atıyorum kelime fizikte başka bir anlama gelebilir matematikte başka bir anlama gelebilir. Bunu çocuğun bilmesi lazım. Fizikte kullandığında bunun kuvvet olduğunu, matematikte kullanıldığında bunun üs olduğunu çarpan bir sayı olduğunu fark ederse farklı alanlarda bunun için öğretmenlerin de bu konuya hâkim olması lazım.” (Ö1)

- “Yani oyunlaştırılabilir, yaptığım yarışmalar çok eğlenceli oluyor mesela. Normalde diğer dersleri iyi olmayan bir çocuk bile İngilizce kelimeleri bu şekilde daha iyi öğrenebiliyor. Bu yüzden oyunlaştırılabilir diye düşünüyorum.” (Ö15)

Dört sınıfta ortak yürütülecek bir program geliştirilmeli. Araştırmaya katılan öğretmenler yabancı dil öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasının zor olduğunu, birleştirilmiş sınıflara özel dört sınıfı da kapsayan bir ortak program geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Program olarak bakarsak da sadeleştirilmiş eğer bu mümkün değilse, programı sadeleştirip dört sınıfın ortak bir program ile basit düzeyde İngilizce eğitimini alması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö20)

Okulların fiziksel imkânları artırılmalı. Araştırmaya katılan ve okulunun imkânları kısıtlı olan sınıf öğretmenleri okulun imkânlarının artırılması gerektiğini, akıllı tahtanın yabancı dil öğretimi için çok önemli olduğunu, akıllı tahta ile izletilebilecek videoların öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırıcı etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin:

- “Yani ben en baştan söylüyorum zaten bizim küçük yaş grubu olduğu için somut dönemler ve aslında Milli Eğitimin şurada bir hata yaptığını düşünüyorum ben, liselerden başladılar akıllı tahtayı koymayı, ilkokulu en sona bıraktılar. Hâlbuki eğitim temelde başlar. İlkokulda başlar. Yani bence önce ilkokulların hepsine akıllı tahta getirilmesi lazım sonra ortaokul, sonra liseye getirilmesi gerektiğini düşünen bir insanım. Eğer o şekilde olsaydı zaten çok eğitici güzel videolar var. Şu an dört yaşında bir çocuk bile İngilizce çizgi film izlediğinde ya da İngilizce şarkılı videolu video izlediğinde renkleri sayıları söyleyebiliyor. Benim kızım mesela Youtube’da sayıları renkleri kendi kendine gayet rahat öğrenmiş ki hani bunları da özellikle ikinci sınıf çocuğuna izlettiğin zaman çocuk daha kolay öğreniyor, tekrar ediyor. Önerim bu olurdu.” (Ö16)

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında yapılan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın temel amacı birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunları ve bu sorunlara yönelik öğretmenlerin çözüm önerilerini tespit etmektir. Araştırmanın bulguları birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapıp yabancı dil derslerini kendisi yürüten sınıf öğretmenleri ile birebir görüşmeler yapılarak elde edilmiştir.

Araştırmada öncelikle öğretmenlere “Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil dersini nasıl işlediğinizi anlatır mısınız?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya ilişkin ifadeler incelendiğinde birleştirilmiş sınıflarda uygulanan ödevli-öğretmenli dersler uygulamasının yabancı dil derslerinde sadece 1. ve 2. sınıf okutan öğretmenler için mümkün olduğu, sınıfında 2., 3. ve 4. sınıflardan en az ikisini bulunduran öğretmenlerin dersleri ortak ders şeklinde işlediği, yabancı dil derslerinin birleştirilmiş sınıflarda uygulanan ödevli-öğretmenli saatler uygulamasına uygun olmadığı öğretmen görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğretmenlere ikinci olarak “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin avantajları nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu soru ile elde edilen veriler genel olarak incelendiğinde birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde müstakil sınıflara göre öğrenci lehine avantajlı olduğu öğretmen görüşlerinden anlaşılmaktadır. Alt sınıflarda öğrenim gören öğrenciler üst sınıflar için hazırlanma imkânı bulmaktadırlar. Üst sınıflarda öğrenim gören öğrenciler ise alt sınıflarda öğrendikleri bilgileri tekrar etme imkânı bulmaktadırlar. Dursun (2006) araştırmasında birleştirilmiş sınıfın faydalarını öğrencilerin öğretmenli grubu dinlerken ileriki seviyedeki konuyu öğrenmesi, bilenlerin bilmeyenlere öğretmesi, konuların her yıl tekrar edilmesinden pekiştirici olması, büyük öğrencilerin küçük öğrencilere örnek olması ve bu durumun öğretmenin yükünü hafifletmesi şeklinde belirtmiştir. Kanada Manitoba Eyaleti Eğitim ve Gençlik Bakanlığınca yapılan araştırma ile birleştirilmiş sınıflarda eğitim gören ve yılsonunda belli kazanımları edinememiş öğrencilerin bu kazanımları bir sonraki yıl edinme fırsatları olduğu dile getirilmiştir (Ministry of Education and Youth, 2003). Finlandiya’da yapılan bir araştırmada birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin öğrenci açısından avantajlı olduğu, yaşça büyük öğrencilerin önceki yıllarda edinemedikleri becerileri küçük

öğrenciler öğrenirken tekrar etme şansı buldukları, küçük öğrencilerin büyükleri dinlerken kulak aşinalığı ve yeni becerileri erkenden edindikleri, birbirlerine yardım etme fırsatı buldukları ve her öğrenciye ayrılan sürenin arttığını belirtmiştir (Korolainen, 1997).

Araştırmada öğretmenlere üçüncü olarak “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin dezavantajları nelerdir?” sorusu sorulmuş ve bu soru kapsamında elde edilen veriler genel olarak incelendiğinde birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin müstakil sınıflara göre bazı dezavantajları olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerin yabancı dil öğretimi alan bilgisi eksikliklerinin olması, sınıf başına düşen ders saatlerinin müstakil sınıflara oranla az olması, ödevli-öğretmenli saat uygulaması sebebiyle sınıf yönetiminin zorlaşması ve öğretmenli saatli ders yapan sınıfın dikkatinin dağılması, birleştirilmiş sınıfların kırsal kesimlerde yer alıyor olmasından dolayı öğrencilerin yabancı dile ilgi göstermeyişleri, dersler için MEB tarafından dağıtılan kitaplarının ödevli saatlerde kullanıma uygun olmaması öğretmenlerce birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin dezavantajları olarak görülmektedir. Dursun (2006) aynı ders saatinin birden fazla sınıfa bölünmesi, sosyal ve kültürel yönden farklı ve zayıf ailelerin çocuklarına program kazanımlarını edindirmenin zor olması, öğretmenli ders işlenen grubun dikkatinin ödevli ders yapan grupça dağıtılması; Sağ, Savaş ve Sezer (2009) birleştirilmiş sınıflarda kullanılan ders kitaplarının uygun olmayışı, ders konularını yakın çevreye göre zenginleştirme konusunda öğretmenlerin sıkıntı yaşaması; Doğan vd. (2020) de öğretmenlerin yabancı dil öğretimi konusunda eğitim almamış olmasını en önemli sorunlar olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmada öğretmenlere dördüncü olarak “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimini sınıf öğretmenlerinin yürütmesiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve bu soru kapsamında elde edilen veriler genel olarak incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimi konusunda eğitim almadıkları için öğrencilere yeterince faydalı olamadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Yabancı dil öğretimini sınıf öğretmenlerinin yürütmesinin ise öğrencilerdeki yabancı dile karşı oluşan/oluşacak korkuyu engellediği ve sınıf öğretmenlerinin ders anlatımının ilkökul yaş grubuna daha uygun olduğu düşünülmektedir. Bu sonuç, Erkan (2012) ve Başar ve Tosuncuk (2016) tarafından yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalar, İngilizce öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerinin dikkatini çekebilecek yöntem ve teknik bilgisi yönünden eksik olduğunu, İngilizce öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerinin seviyelerine inmekte sorun yaşadıklarını göstermektedir.

Araştırmada öğretmenlere beşinci olarak “Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken öğrencilerinize ilişkin ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?” sorusu sorulmuş ve bu kapsamda elde edilen veriler genel olarak incelendiğinde, birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde öğrencilerin İngilizce okunuş-yazılış farklılığını anlayamadıkları, yabancı dile diğer dersler kadar önem vermedikleri, Türkçelerinin yeni bir dil öğrenecek kadar gelişmiş olmadığı, kendi başlarına çalışma alışkanlığını kazanamamış olduklarından ödevli saatlerde öğretmenle ders işleyen grubun dikkatini dağıttıkları ve yabancı dildeki kelimeleri telaffuzda zorlandıkları görülmektedir. Bu sonuçlar Başar ve Tosuncuk (2016), Özer ve Korkmaz (2016), Ünal, Taşkaya ve Özdemir (2016), Özdemir, Özdemir ve Gül (2020) ve Doğan vd. (2020) tarafından yapılan araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Örneğin, Doğan vd. (2020) yaptıkları araştırmada birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin hazırbulunuşluklarının ve motivasyonlarının yabancı dil öğrenmek için yeterli olmadığını bu sebeple de yabancı dil öğrenimini anlamsız gördüklerini belirtmişlerdir. Ünal vd. (2016) araştırmalarında birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde öğrencilerin yabancı dildeki kelimeleri telaffuz edememelerini en öne çıkan sorun olarak belirtmişlerdir. Başar ve Tosuncuk (2016) araştırmalarında tam olarak okuma yazmaya geçemeyen ikinci sınıf öğrencilerinin yabancı dil öğrenirken güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada öğretmenlere altıncı olarak sorulan “Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken, öğrenme öğretme sürecine ilişkin ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?” sorusu ile elde edilen veriler incelendiğinde, ödevli-öğretmenli saatler şeklinde ders işleyen öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinde sorun yaşadıkları, sorunların ödevlendirilen grubun öğretmenli gruba müdahale etmesinden kaynaklandığı görülmektedir. Tüm sınıf seviyelerini birleştirerek ortak ders işleyen öğretmenler sürece ilişkin sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde sadece yabancı dil dersinde değil tüm derslerde benzer sorunların yaşandığını gösteren araştırmalara rastlanılmaktadır. Sağ vd. (2009), Ocakcı ve Samancı (2019), Yıldız ve Köksal (2009) tarafından yapılan çalışmalarda, öğrencilere kendi başlarına çalışma alışkanlığının kazandırılmadığına ve neticesinde öğrencilerin öğretmenli grubun dikkatini dağıttığına dikkat çekilmiştir.

Araştırmada öğretmenlere yedinci olarak sorulan “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil eğitiminde ölçme ve değerlendirmeye ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” sorusu ile elde edilen veriler incelendiğinde, öğretmenlerin üst düzey becerileri ölçmedikleri, ölçmeyi amacına uygun yapmadıkları, ölçme değerlendirme için yeterli zamanı ayıramadıkları görülmektedir.

Erkan (2012) araştırmasında ilkokullarda yabancı dil derslerinde kullanılabilecek birden fazla ölçme metodu olmasına rağmen, yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayan öğretmenler sebebiyle bu metotların uygulanamadığını belirtmiştir.

Araştırmada öğretmenlere sekizinci olarak sorulan “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde Yabancı Dil Öğretim Programına ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” sorusu ile elde edilen veriler incelendiğinde; özellikle dördüncü sınıf programının çok ağır olduğu, Türkçe olmayışının öğretim programının anlaşılmasına sebep olduğu görülmektedir. Karcı ve Akar-Vural (2011) araştırmalarında öğretmenlerin tamamının birleştirilmiş sınıflarda programın yetişmesinin mümkün olmadığı şeklinde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada öğretmenlere dokuzuncu olarak sorulan “Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken okulunuzun fiziksel şartlarına ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?” sorusu ile elde edilen veriler incelendiğinde; sınıfında akıllı tahta bulunan öğretmenlerin herhangi bir sorun yaşamadıkları, sınıfında akıllı tahta bulunmayan öğretmenlerin ise kavramları görselleştirmede, dinleme etkinliği yaptırmada, dersleri etkileşimli hale getirmede sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Sınıfında yabancı dil öğretim materyalleri bulunmamasının, okulda boş derslik olmamasının, okulda renkli yazıcı olmamasının ve sınıfının dar olmasının sorunlara sebep olduğunu belirten öğretmenler de olduğu görülmektedir. Dursun (2006) araştırmasında birleştirilmiş sınıflarda genellikle araç gereç eksikliği yaşandığını belirtmiştir. Summak, Summak ve Gelebek (2011) öğretmen görüşlerine dayandırdıkları araştırmalarında birleştirilmiş sınıflarda materyal eksikliği sebebiyle işlenen derslerin somutlaştırılamadığını vurgulamışlardır.

Öğretmenlere onuncu olarak sorulan “Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara sizin çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu ile elde edilen veriler incelendiğinde birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara öğretmenlerin öncelikli çözüm önerisi olarak derslerin branş öğretmeni tarafından yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir. Okulun merkezi yerleşim yerlerine uzaklığı ya da okulda boş derslik olmayışı gibi sebeplerden branş öğretmenin görevlendirilmesinin mümkün olmadığı durumlar için ise öğretmenlerin çözüm önerileri şöyledir: öğretim programı sadeleştirilmeli, sınıf öğretmenlerine yabancı dil öğretimine yönelik eğitimler verilmeli, birleştirilmiş sınıflar için ayrı ders kitapları hazırlanmalı, yabancı dil ders saati artırılmalı, aileler yabancı dilin önemi konusunda bilinçlendirilmeli, birleştirilmiş sınıflara materyaller verilmeli, birleştirilmiş sınıflara özel ek kitaplar dağıtılmalı, öğretmenler derslerinde görsel-işitsel uyarılar

kullanmalı, dört sınıfta ortak yürütülecek bir öğretim programı geliştirilmeli ve okulların fiziksel imkânları artırılmalıdır. Bu çözüm önerilerinden hareketle birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunları ortadan kaldırmak için birden fazla çözüm yolunun olduğu söylenebilir. Alanyazına bakıldığında birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunları ortadan kaldırmak için öğretmenlerce yapılan öneriler bu sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Bu öneriler öğretmenin tüm sınıfla ortak işleyebileceği bir öğretim programının oluşturulması (Summak vd., 2011), sınıf öğretmenlerine yabancı dil öğretimi konusunda eğitim verilmesi, birleştirilmiş sınıflardaki fiziksel şartların iyileştirilmesi (Doğan vd., 2020; Başar ve Tosuncuk, 2016), yabancı dil ders saatlerinin artırılması (Erkan, 2012), ders kitapları basitleştirilerek birleştirilmiş sınıflar için uygun hale getirilmeli (Ünal vd., 2016), okul-aile işbirliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalı (Yıldız ve Köksal, 2009; Dursun, 2006) şeklinde sıralanabilir.

Türkiye’de eğitimle alakalı sorunlar tartışıldığında istisnasız her seferinde birleştirilmiş sınıflar mevzubahis olmaktadır ancak birleştirilmiş sınıflar, Türkiye gerçeğinde sorun değil çözümdür. Bu sebeple birleştirilmiş sınıflar değil birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretimin daha etkili ve verimli hale getirilmesi tartışılmalıdır (Köksal, 2005). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretimde yaşanan sorunlar öteden beri araştırmalara konu olmaktadır ancak birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlar görmezden gelinmektedir. Yaşanan bu sorunların temel sebebi birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimini sınıf öğretmenlerinin yürütmesidir. Sınıf öğretmenleri her ne kadar derslerine hazırlıklı girseler de yabancı dil öğretimi konusunda herhangi bir eğitim almamış olmaları hem kendilerini yetersiz hissetmelerine sebep olmakta hem de öğrencilerine yeterince iyi eğitim veremediklerini düşündüklerinden vicdanen rahatsız olmaktadır. Yabancı dil öğretmeni ihtiyacının yakın bir zamanda karşılanamayacağı göz önünde bulundurularak sınıf öğretmenlerinin hem yabancı dil seviyelerinin yükseltilmesi hem de yabancı dil öğretim yöntemleri konusunda geliştirilmesi gerekmektedir (Aksoy ve Bozdoğan, 2019).

5.2. Öneriler

Bu araştırmanın bulgularından hareketle şu öneriler getirilebilir:

- Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil derslerine yabancı dil öğretmenleri görevlendirilebilir.
- Sınıf öğretmenlerine yabancı dil öğretimi hizmet içi eğitim olarak verilebilir.

- Birleştirilmiş sınıflara yabancı dil öğretim materyalleri MEB tarafından temin edilebilir.
- Birleştirilmiş sınıflar için ayrı bir öğretim programı hazırlanabilir.
- MEB tarafından dağıtılan ders kitaplarında değişikliğe gidilerek öğretmenli-ödevli saatlere uygun kitaplar hazırlanabilir.
- Birleştirilmiş sınıflı okullarda çocuğu olan ailelere yabancı dilin gerekliliği hakkında seminerler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinde karşılaştığı sorunlar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Abay, S. (2007). *Birleştirilmiş sınıflarda sosyal bilgiler öğretiminde sorunlar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Abrar, M. (2016, Ekim). Teaching English problems: an analysis of EFL primary school teachers in Kuala Tungkal. *The 16th Indonesian Scholars International Convention*. https://www.researchgate.net/publication/314280291_TEACHING_ENGLISH_PROBLEMS_AN_ANALYSIS_OF_EFL_PRIMARY_SCHOOL_TEACHERS_IN_KUALA_TUNGKAL
- Akbaşı, S. ve Pilten, Ö. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Mikro Yayıncılık.
- Akdeniz, G. (2018). *Erken yaşta İngilizce konuşma becerisi öğretimi ve öğrenme: bir karma desen araştırması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aksoy, E. ve Bozdoğan, D. (2019). Sınıf öğretmenlerinin İngilizce yeterlik düzeyleri ile İngilizce öğretim sürecindeki ihtiyaçlarının belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 18, 959-976. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/article/609207>
- Alkan, M. F. ve Arslan, M. (2014). İkinci sınıf İngilizce öğretim programının değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 87-99. https://www.researchgate.net/publication/309733544_Ikinci_Sinif_Ingilizce_Ogretim_Programinin_Degerlendirilmesi
- Arıbaş, S. ve Tok, H. (2004). İlköğretimin birinci kademesinde yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.
- Askeri Tarih ve Stratejik Etüt [ATASE]. (1980). *Atatürk'ün milli eğitim politikası*. Ankara: Genel Kurmay Basım Evi.
- Atabey, E. ve Bulut, İ. (2016). İlkokul ikinci sınıf İngilizce dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 257-280. <https://dergipark.org.tr/en/pub/inuefd/issue/27125/285371>

- Başar, M. ve Tosuncuk, Ö. (2016). İlkokulda İngilizce öğretiminin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 100-125.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/202590>
- Barnard, R. (2006). International languages in primary schools: aims, constraints, and one way forward. In *Proceedings of the New Zealand Association of Language Teachers Biennial Conference: Bridging Cultures, Reaching Heights*, New Zealand.
https://www.researchgate.net/publication/237328107_INTERNATIONAL_LANGUAGES_IN_PRIMARY_SCHOOLS_AIMS_CONSTRAINTS_AND_ONE_WAY_FORWARD
- Binbaşoğlu, C. (1999). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Boyacıoğlu, F. (2015). The historical development of the foreign language education in ottoman empire. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 174, 651-657.
https://www.researchgate.net/publication/277651821_The_Historical_Development_of_the_Foreign_Language_Education_in_Ottoman_Empire
- Bozavlı, E. (2015). İlkokul 2. sınıfta yabancı dil öğretiminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 74-83.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/inesj/issue/40008/475643>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çelik, S. ve Işık, A. D. (2019). İlkokullarda yabancı dil öğretimi ile ilgili öğretmen görüşleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-11.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1119196>
- Çınar, İ. (2004). Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ilkokuma yazma öğretimine ilişkin bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(8), 31-45.
- Çomunoğlu, D. (2004). *KKTC ilkokullarında İngilizce öğretimi sorunlarının yönetimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yakındoğu Üniversitesi, Lefkoşa, KKTC.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında yabancı dil öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.

- Demirpolat, B. C. (2015). *Türkiye'nin yabancı dil öğretimiyle imtihanı sorunlar ve çözüm önerileri*. İstanbul: Seta Yayınları.
http://file.setav.org/Files/Pdf/20150707131308_131_yabancidil_web.pdf
- Doğan, F. Ş., Çapan, S. A. ve Ciğerci, F. M. (2020). Dilemmas in teaching English in multigrade classrooms: Classroom teachers' perceptions on English as a foreign language course. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 14(1), 52-68.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1253545.pdf>
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-57. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/801739>
- Driscoll, P., Jones, J., Martin, C., Graham, M. L., Dismore, H. ve Sykes, R. (2004). A systematic review of the characteristics of effective foreign language teaching to pupils between the ages 7 and 11. *Research Evidence in Education Library*, içinde (s. 3-86). London: EPPI-Centre, Social Science Research Unit, Institute of Education.
- Ekuş, B. ve Babayiğit, Ö. (2013). İlkokul 2. sınıftan itibaren yabancı dil eğitimi verilmesine ilişkin sınıf ve İngilizce öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Researcher: Social Science Studies*, 1, 40-49. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/researcher/issue/66618/1042354>
- Ercan, T. (2019). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersi başarı durumlarının sosyokültürel faktörler açısından incelenmesi -Kayseri ili örneği-* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Erdem, A. R. (2004). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergüder, I. (2005). *Anadolu lisesi ve süper lise hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce öğreniminde karşılaştıkları sorunlar* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Erkan, S. S. S. (2012). Problems of English language instruction in primary in Turkey and their suggestions. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 46, 1117-1121.
<https://www.researchgate.net/profile/Senem-Sahenk>
https://www.researchgate.net/publication/236651013_Problems_of_English_Language_Instruction_in_Primary_in_Turkey_and_Their_Suggestions/links/0c960518acfc02c102000000/Problems-of-

English-Language-Instruction-in-Primary-in-Turkey-and-Their-Suggestions.pdf?origin=publication_detail

- European Education and Culture Executive Agency [EACEA]. (2012). *Avrupa'da okullarda dil öğretimi üzerine temel veriler*. Brüksel: Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür İşleri Yürütme Ajansı. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ff10cc21-aef9-11e7-837e-01aa75ed71a1/language-tr/format-PDF>
- Garton, S. (2013). Unresolved issues and new challenges in teaching English to young learners: the case of South Korea. *Current Issues in Language Planning*, 15(2), 201–219. <https://doi.org/10.1080/14664208.2014.858657>
- Gönül, İ. (2019). *Birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi, Amasya.
- Gönül, S. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin ilkokullarda yabancı dil öğretimine ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gülcan, M. G., Türkeli, Y., Parabakan, F., Şölen, A. ve Albayrak, F. (2003). *Türkiye’de ilköğretim (dünü, bugünü, yarını)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Güler, T. ve Aygün, M. (2019). Türkiye’de birleştirilmiş sınıflarla ilgili yapılan lisansüstü tezler. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(222), 5-32. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/725525>
- Gültekin, M. (2012). Birleştirilmiş sınıflarda öğretim. Mehmet Gültekin (Ed.), *Birleştirilmiş sınıflar* içinde (s. 1-22). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Güneş, H. ve Karaazmak, F. (2017). Issues related to English language teaching at primary schools and suggested solutions. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 731-737. <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/issues-related-to-english-language-teaching-at-primary-schools-and-suggested-solutions.pdf>
- Güven, M. ve Bahar-Güner, H. Ö. (2018). İlkokul İngilizce öğretmenlerinin, sınıf öğretmenlerinin İngilizce öğretebilmek için lisans döneminde nasıl bir eğitimden geçmeleri gerektiğine ilişkin görüşleri. *UNESAK*, Balıkesir.

- Haznedar, B. (2010, Kasım). Türkiye’de yabancı dil eğitimi: reformlar, yönelimler ve öğretmenlerimiz. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Antalya.
- Karabacak, E. (2018). *İlkokul resmi İngilizce öğretim programı ile uygulamadaki program arasındaki uyumun incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Karal, E. Z. (2003). *Osmanlı tarihi (VII. Cilt)* (6. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Kararmaz, S. ve Arslan, A. (2014). İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 203-232. <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/ingilizce-ogretmeni-ozel-alan-yeterlikleri-degerlendirme-olcegi-toad.pdf>
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karcı, C. ve Akar-Vural, R. (2011). Birleştirilmiş sınıflarda zorunlu İngilizce dersinin yürütülmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 10(2), 593-607. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8592/106824>
- Karip, E. (2007). İlköğretimde kalite: Avrupa Birliği Kalite Göstergeleri Çerçevesinde Kalitenin Değerlendirilmesi. Özdemir, S., Bacanlı, H. ve Sözer, M. (Ed.), *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve temel sorunlar ve çözüm önerileri* (s. 211-268). Ankara: TED Yayınları.
- Kılıç, D. ve Abay, S. (2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde karşılaştığı problemlere ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 623-654. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26108/275074>
- Korolainen, P. (1997). *Teaching English in Composite Classes at the Lower Level of Comprehensive School*. (Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi). University of Jyväskylä. Jyväskylä/Finlandiya.
- Koydemir, F. (2001). *Erken yaşta yabancı dil öğretiminin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- Köklü, M. (2000). *Birleştirilmiş sınıfların yönetimi ve öğretim*. İstanbul: Beta Basım.

- Köksal, K. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda eğitim*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Lightbown, P. ve Spada, N. M. (2006). *How languages are learned*. Oxford: Oxford University Press.
- Ministry of Education and Youth. (2003). *Independent together*. Canada/Manitoba: Ministry of Education and Youth Publishing.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1996). *A. P. K. Kurulu Başkanlığı raporu*. Ankara: MEB Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2003). *Türkiye’de ilköğretim (dünü, bugünü, yarını)*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2015). *Birleştirilmiş sınıflar haftalık ders programları*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_12/17044715_birlestirilmis_haf_ders_pr_g.rar.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_ME_SLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf
- Ocakcı, E. ve Samancı, O. (2019). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 604-620. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/749882>
- Özer, B. ve Korkmaz, C. (2016). Yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını etkileyen unsurlar. *EKEV Akademi Dergisi*, 20(67), 59-84. <https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/paperDetail.xhtml?uId=39820&>
- Özdemir, M., Özdemir, O. ve Gül, M. (2020). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıf uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(6), 87-101. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/55211/738315>
- Öztürk, H. İ. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.

- Özüdoğru, F. (2016). *İlkokul 2. sınıf İngilizce öğretim programının diller için Avrupa ortak başvuru metni doğrultusunda aydınlatıcı değerlendirme modeli ile değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Palavan, Ö. (2007). *İlköğretim birinci kademedeki birleştirilmiş sınıflardaki 4. sınıf öğrencilerinin, sosyal bilgiler dersinin kazanımlarına erişim düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Palavan, Ö. (2012). Birleştirilmiş ve bağımsız sınıflı ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler kazanımlarına erişim düzeyleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 281-294. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/187987>
- Resmi Gazete (2012). *İlköğretim ve eğitim kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-8.htm>.
- Resmi Gazete (2022). *Millî Eğitim Bakanlığı kurum açma, kapatma ve ad verme yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/05/20220514-2.htm>.
- Sağ, R., Savaş, B. ve Sezer, R. (2009). Burdur'daki birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin özellikleri, sorunları ve ihtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 37-56. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/8706/108702>
- Sarıbaş, S. ve Babadağ, G. (2015). Temel eğitimin temel sorunları. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 18-34. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17505>
- Seçkin, H. (2011) İlköğretim 4. sınıf İngilizce öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 550-577. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/download/1721/805/5704>
- Sınar, A. (1996). Nurullah Ataç'a göre dil ve edebiyat eğitimi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Birimleri Dergisi*, 8, 217-226. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaeab/issue/363/2071>
- Straková, Z. (2015). Challenges of teaching English at primary level, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 174 (2015), 2436-2443.

https://www.researchgate.net/publication/274373006_Challenges_of_Teaching_English_at_Primary_Level

Strateji Bütçe Başkanlığı [SBB] (2006). *Dokuzuncu kalkınma planı*. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf> adresinden edinilmiştir.

Summak, S. M., Summak, A. E. G. ve Gelebek, M. S. (2011). Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar ve öğretmenlerin bakış açısından olası çözüm önerileri (Kilis İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3),1221-1238. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223396>

Suna, Y. ve Durmuşçelebi, M. (2013). Türkiye’de yabancı dil öğrenme-öğretme problemine ilişkin yapılan çalışmaların derlemesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 7-24. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/210695>.

Şevik, M. (2008). Comparison of the teaching of compulsory modern foreign languages in primary schools in European countries. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 41 (1) , 135-162 . DOI: 10.1501/Egifak_0000000188

Şevik, M. (2011). Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında İngilizce öğretimi: Durum çalışması. *İlköğretim Online*, 10(3), 1138-1147. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ilkonline/issue/8591/106800>

Türkiye Büyük Millet Meclisi [TBMM] (2017). *Soru önermesine cevaben*, <https://www2.tbmm.gov.tr/d26/7/7-14053sgc.pdf>

Türk Dil Kurumu [TDK]. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Akşam Sanat Okulu Matbaası.

Tosuncuk, Ö. (2016). *İlkokulda İngilizce öğretiminin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.

Toker, O. (2018). *İlkokullarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.

- Uçar, S. (2012). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kelime öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerden haberdar olma ve kullanma sıklık düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Ünal, K., Taşkaya, S. M. ve Özdemir, S. M. (2016). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde kullandıkları yöntemlerin incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 1, 26-41. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tujped/issue/32340/370001>
- Üstündağ, A.Y. (2014). *Dil öğrenimi ve biliş: ilkokul öğrencileriyle karşılaştırmalı bir analiz örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Winkel, H., Zhou, J., Li, Z., Mei, G. X., Peart, E., & Booth, K. (2016). Global language policies and local educational practices and cultures. S. O'Neill & H. van Rensburg (Ed), *Challenges of foreign language learning in early childhood*, (s. 142-156). Wisconsin: Deep University Press.
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 113-135. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200631>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. ve Köksal, K. (2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49070/626128>
- Yılmaz, A. H. (2014). *Türkçe dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Zengin, E. ve Ulaş, A. H. (2020). Sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7 (1), 27-42. doi:10.33907/turkjes.581983

EKLER

EK A: Yapılandırılmış Görüşme Formu

Açıklama: Sayın katılımcı, bu araştırma birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin yabancı dil dersinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemek ve birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimine katkı sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda yer alan sorulara içtenlikle ve doğru cevaplar vermeniz araştırmanın geçerli ve güvenilir olmasına katkı sağlayacaktır. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak olup sadece bilimsel çalışmalar için kullanılacaktır. Katılımınız için teşekkür ederim.

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz:

☐ Kadın ☐ Erkek

2. Öğrenim durumunuz:

☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü ☐ Diğer:.....

3. Meslekteki kaçınıcı yılınız?

4. Kaç yıldır birleştirilmiş sınıf okutuyorsunuz?

5. Kaçınıcı sınıfları okutuyorsunuz? (Okuttuğunuz tüm sınıfları işaretleyiniz.)

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4

6. Sınıfınızda kaç öğrenci bulunmaktadır?

7. Kendinizi birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretiminde yeterli görüyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kararsızım

8. Yabancı dil öğretimine yönelik herhangi bir eğitim aldınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

Sorular

1. Birleştirilmiş sınıfta bir yabancı dil dersini nasıl işlediğinizi anlatır mısınız?
2. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin avantajları nelerdir?
3. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminin dezavantajları nelerdir?
4. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretimini sınıf öğretmenlerinin yürütmesiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?
5. Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken öğrencilerinize ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
6. Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken, öğrenme-öğretme sürecine (öğretmenli-ödevli saatler) ilişkin olarak ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
7. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil eğitiminde ölçme ve değerlendirmeye ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
8. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde Yabancı Dil Öğretim Programına ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
9. Birleştirilmiş sınıfta yabancı dil öğretirken okulunuzun fiziksel şartlarına ilişkin ne tür sorunlar yaşamaktasınız?
10. Birleştirilmiş sınıflarda yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara sizin çözüm önerileriniz nelerdir?